రైట్స్ మీడియా వాలంటీర్ జర్నలిజం - ఫీల్డ్ గైడ్

(Rights Media Volunteer Journalism - 1000 Master Rules & Field Guide)

www.RightsMedia.in

విషయ సూచిక (TABLE OF CONTENTS):

1. ప్రవేశిక (Preamble) 2

2. విభాగం 1: సంస్థ సిద్ధాంతాలు, నైతిక విలువలు & నో-కమర్షియల్ నిబంధనలు (1-100) 3

3. విభాగం 2: 5Ws & 1H సూత్రాలు & ఇన్వర్టెడ్ పిరమిడ్ వార్తా రచన (101-200) 9

4. విభాగం 3: ప్రొఫెషనల్ హెడ్‌లైన్స్ (శీర్షికలు) కూర్పు (201-300) 14

5. విభాగం 4: ప్రొఫెషనల్ ఫోటో జర్నలిజం & స్కానింగ్ ప్రాసెస్ (301-400) 19

6. విభాగం 5: సమాచార హక్కు చట్టం (RTI Act 2005) సూత్రాలు (401-500) 24

7. విభాగం 6: ఇన్వెస్టిగేటివ్ జర్నలిజం & ఆడిట్ విశ్లేషణ (501-600) 30

8. విభాగం 7: ఫ్యాక్ట్ చెకింగ్ & డిజిటల్ సెక్యూరిటీ (601-700) 36

9. విభాగం 8: న్యాయపరమైన విలువలు & పరువు నష్టం చట్టాలు (701-800) 42

10. విభాగం 9: క్షేత్రస్థాయి భద్రత, సంక్షేమం & ఉచిత భీమా (801-900) 48

11. విభాగం 10: ఆన్‌లైన్ అప్లికేషన్, ప్రొబేషన్ & ఐడి కార్డ్ రూల్స్ (901-1000) 53

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

ప్రవేశిక (PREAMBLE):

"సత్యానికి శక్తినివ్వడం – హక్కులను పరిరక్షించడం"

నేటి ఆధునిక డిజిటల్ యుగంలో వార్తా రంగాలు మరియు పత్రికా వ్యవస్థలు తీవ్ర వాణిజ్యీకరణ చెంది, కార్పొరేట్ వ్యాపార ప్రయోజనాల వైపు మళ్లుతున్నాయి. విలేకరులపై అడ్వర్టైజ్మెంట్ టార్గెట్లు, సర్క్యులేషన్ ఒత్తిళ్లు పెరిగిపోవడంతో, క్షేత్రస్థాయిలో నిరుపేదల ఆవేదనలు, గ్రామీణ రైతాంగ సమస్యలు మరియు పౌర హక్కుల కాలరావేతలు వెలుగులోకి రాకుండా తొక్కిపెట్టబడుతున్నాయి.

ఈ వినాశకర వ్యాపార సంస్కృతికి బలమైన ప్రత్యామ్నాయంగా, రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన భావప్రకటన స్వేచ్ఛను ఆయుధంగా చేసుకుని **రైట్స్ మీడియా సొసైటీ (Regd. No. 269/2026)** ఆవిర్భవించింది.

మా సిద్ధాంతం & ప్రాథమిక సంకల్పం:

1. **100% నో-కమర్షియల్ జర్నలిజం:** ఏ ఒక్క వాలంటీర్ విలేకరిపై కూడా యాడ్స్ లేదా నిధుల సేకరణ ఒత్తిడి ఉండదు. వ్యాపార బంధాలు లేని చోటే నిర్భయ మీడియా స్వేచ్ఛ వికసిస్తుందని మేము విశ్వసిస్తున్నాము.

2. **అక్షరం ఒక ఆయుధం:** సమాచార హక్కు చట్టం (RTI Act 2005) ని ఆసరాగా చేసుకుని ప్రభుత్వ శాఖల్లో జరుగుతున్న అవినీతిని, నిధుల స్వాహాను రికార్డుల ఆధారంగా బహిర్గతం చేయడం.

3. **బాధితులకు కొండంత అభయం:** అధికారుల నిర్లక్ష్యానికి, అన్యాయాలకు గురైన నిరుపేదలు, మహిళలు, మరియు అణగారిన వర్గాలకు ఉచిత మీడియా మద్దతుతో పాటు సొసైటీ **లీగల్ సెల్** ద్వారా ఉచిత న్యాయ సహాయాన్ని అందించడం.

4. **నైతిక అక్షర సేద్యం:** పక్షపాతం, వ్యక్తిగత కక్షలు మరియు బ్లాక్మెయిలింగ్ సంస్కృతికి దూరంగా ఉంటూ నాణేనికి ఉన్న ఇరువైపులా నిజా నిజాలను నిర్ధారించుకుని సమాజ హితం కోసమే వార్తలు రాయడం.

వాలంటీర్ జర్నలిస్టులకు పిలుపు:
ఈ మాస్టర్ ఫీల్డ్ మ్యాన్యువల్లోని ప్రతీ సూత్రం కేవలం ఒక నిబంధన మాత్రమే కాదు; అక్షర సాధకుడికి అద్దం పట్టే నైతిక ప్రవర్తనా నియమావళి. క్షేత్రస్థాయిలో వార్తలు రాసే ప్రతీ రైట్స్ మీడియా వాలంటీర్ విలేకరి ఒక సామాజిక నివేదికరిగా, పౌర హక్కుల రక్షకుడిగా వ్యవహరించాలి.

లంచం లేని సమాజం – పారదర్శకమైన పాలన – పౌరుల హక్కుల పరిరక్షణే మన లక్ష్యం!
సత్యం వైపే మన అక్షరం... ప్రజాక్షేమం కోసమే మన పోరాటం!

రచయిత
– శ్రీ తాళ్ళపల్లి తిరుపతి,
ఫౌండర్ ప్రెసిడెంట్, రైట్స్ మీడియా సొసైటీ.
(రిజిస్ట్రేషన్ నంబరు: 269/2026, తెలంగాణ ప్రభుత్వం)

రైట్స్ మీడియా వాలంటీర్ జర్నలిజం - ఫీల్డ్ గైడ్

(Rights Media Volunteer Journalism - 1000 Master Rules & Field Guide)

విభాగం 1: సంస్థ సిద్ధాంతాలు, నైతిక విలువలు & నో-కమర్షియల్ నిబంధనలు (1 - 100)

1. **100% లాభాపేక్ష రహితం:** రైట్స్ మీడియా సొసైటీ తెలంగాణ సొసైటీల రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం 2001 (రిజిస్ట్రేషన్ నంబరు: 269/2026) ప్రకారం నమోదైన స్వచ్ఛంద సామాజిక డిజిటల్ మీడియా సంస్థ.

2. **యాడ్ టార్గెట్లు ఉండవు:** ఏ వాలంటీర్ విలేకరిపై అడ్వర్టైజ్‌మెంట్లు, స్పాన్సర్‌షిప్‌లు లేదా ప్రకటనల సేకరణ టార్గెట్లు విధించబడవు.

3. **ఉచిత ప్రెస్ ఐడి కార్డ్:** ప్రెస్ ఐడి కార్డులు, నియామకాల కొరకు ఎవరికీ ఎలాంటి దరఖాస్తు లేదా ప్రాసెసింగ్ ఫీజులు చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు.

4. **డబ్బు వసూళ్లు నిషేధం:** వార్తలు రాయడానికి లేదా పోర్టల్‌లో ప్రచురించడానికి ప్రజల నుండి, బాధితుల నుండి ఎలాంటి డబ్బు స్వీకరించకూడదు. వారి ఇష్ట పూర్వకంగా సొసైటీ కి డొనేషన్ ఇస్తే సంబంధించిన రశీదు ఇవ్వాలి. ఆ డొనేషన్ సొసైటీ అకౌంట్ లో సకాలంలో జమచేయాలి.

5. **లంచాల పట్ల శూన్య సహనం (Zero Tolerance):** నగదు, బహుమతులు, వాహనాలు, ఆతిథ్యం రూపంలో ప్రతిఫలాలు పొందితే తక్షణమే విలేకరి సభ్యత్వం రద్దు చేయబడుతుంది.

6. **పౌర హక్కుల పరిరక్షణ:** ప్రతి వార్తా కథనం వెనుక కేవలం సమాజ హితం మరియు రాజ్యాంగబద్ధ పౌర హక్కుల పరిరక్షణ మాత్రమే ఉండాలి.

7. **రాజకీయ తటస్థత:** ఏ రాజకీయ పార్టీకి, నాయకుడికి, కులానికి లేదా మతపరమైన వర్గానికి అనుకూలంగా పనిచేయకూడదు.

8. **వ్యూస్ కొరకు సెన్సేషనలిజం వద్దు:** యూట్యూబ్ తరహా క్లిక్‌బైట్‌లు, అబద్ధపు థంబ్‌నెయిల్స్, నిరూపణ లేని ముఖాముఖిలు పూర్తిగా నిషేధం.

9. **ఆధారాల ఆధారిత జర్నలిజం:** ప్రతి ఆరోపణ వార్త వెనుక పక్కా ఆధారాలు, ఆర్టీఐ కాపీలు, జీవోలు లేదా ధృవీకృత రికార్డులు ఉండాలి.

10. **సంస్థ ప్రతిష్ఠ రక్షణ:** విలేకరి ప్రవర్తన రైట్స్ మీడియా సొసైటీ నైతిక విలువలను మరియు ప్రజా విశ్వసనీయతను పెంచేలా ఉండాలి.

11. **స్వయం ప్రతిపత్తి ప్రదర్శన:** విలేకరి ఏ వ్యక్తి లేదా అధికారి వద్ద వ్యక్తిగత ప్రయోజనాల కొరకు తలవంచకూడదు.

12. **సత్య శోధన ప్రాథమిక విధి:** కనిపించిన ప్రతి దాన్ని నమ్మకుండా, లోతుగా విచారించి నిజానిజాలు నిర్ధారించుకోవాలి.

---

13. **బ్లాక్‌మెయిలింగ్ నిషేధం:** సమాచారాన్ని ఆసరాగా చేసుకుని బెదిరింపులకు దిగడం చట్టరీత్యా తీవ్రమైన నేరం.

14. **పారదర్శక సంబంధాలు:** ప్రజలతో, అధికారులతో వ్యవహరించేటప్పుడు విలేకరి స్పష్టమైన, నిజాయితీ కలిగిన వైఖరిని ప్రదర్శించాలి.

15. **వ్యక్తిగత కక్షలకు తావులేదు:** వ్యక్తిగత శత్రుత్వాలు, ఆస్తి తగాదాలు తీర్చుకోవడానికి రైట్స్ మీడియా వేదికను వాడరాదు.

16. **సమయ పాలన:** సమాచారం అందిన వెంటనే వార్తను ప్రాసెస్ చేసి ఎడిటోరియల్ టీమ్‌కు పంపడం అలవాటు చేసుకోవాలి.

17. **వృత్తిపరమైన దుస్తులు & ప్రవర్తన:** క్షేత్రస్థాయిలో అధికారులు, ప్రజలతో మాట్లాడేటప్పుడు మర్యాదకరమైన డ్రెస్ కోడ్, ప్రవర్తన కలిగి ఉండాలి.

18. **సొసైటీ ధ్యేయం స్పష్టం:** "సత్యానికి శక్తినివ్వడం - హక్కులను పరిరక్షించడం" అనే నినాదాన్ని గుర్తించి, నడుచుకోవాలి.

19. **సహోద్యోగ గౌరవం:** తోటి వాలంటీర్ విలేకరులతో సమన్వయం వహించాలి తప్ప పోటీపడి వారి పనికి భంగం కలిగించకూడదు.

20. **ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థల గౌరవం:** రాజ్యాంగం, న్యాయస్థానాలు, మరియు పౌర చట్టాల పట్ల సంపూర్ణ గౌరవాన్ని కలిగి ఉండాలి.

21. **లాభాపేక్ష లేని నిధి నిర్వహణ:** సొసైటీకి వచ్చే స్వచ్ఛంద విరాళాలను కేవలం ప్రజల న్యాయ సహాయం కొరకే వాడాలి.

22. **ఆర్థిక స్వచ్ఛత:** విలేకరులు ఎలాంటి ఆర్థిక లావాదేవీలను సొసైటీ పేరుతో నిర్వహించరాదు.

23. **విజిల్‌బ్లోయర్ల రక్షణ:** సమాచారం ఇచ్చిన వ్యక్తుల పేర్లను మరియు రహస్య మూలాలను ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ బయటపెట్టకూడదు.

24. **స్థానిక వనరుల వినియోగం:** వార్తా సేకరణకు సొంత వనరులనే సమర్థవంతంగా వాడుకోవాలి.

25. **సత్యం మరియు ప్రజా ప్రయోజనం:** మనం రాసే వార్త నిజమై ఉండి, సమాజానికి మేలు చేసేదై ఉండాలి.

26. **పక్షపాత రహిత నివేదన:** నాణేనికి ఉన్న రెండు వైపుల వాదనలను వార్తలో పొందుపరచాలి.

27. **వదంతుల నిరోధం:** రుజువు లేని పుకార్లను, ఊహాగానాలను వార్తలుగా ప్రచురించరాదు.

28. **సామాజిక బాధ్యత:** వార్త ప్రచురణ వల్ల సమాజంలో శాంతిభద్రతల సమస్యలు రాకుండా జాగ్రత్త పడాలి.

29. **అధికార దుర్వినియోగం ఎండగట్టడం:** అధికారులు ప్రజాధనాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తే నిర్భయంగా వార్తలు రాయాలి.

30. **దుర్బలులకు అండగా నిలవడం:** ఏ అండలేని పేదలకు, మహిళలకు, వృద్ధులకు మీడియా వేదికగా నిలవాలి.

31. **నైతిక విలువల ఉల్లంఘన శిక్షార్హం:** సొసైటీ బైలాలను ఉల్లంఘిస్తే విచారణ కమిటీ ద్వారా చర్యలు ఉంటాయి.

32. **సొంత ప్రచారాలు వద్దు:** జర్నలిజాన్ని వ్యక్తిగత వ్యాపార ప్రచారాలకు వాడుకోకూడదు.

33. **శాసన వ్యవస్థల గౌరవం:** శాసనసభ, పార్లమెంట్ నియమ నిబంధనలకు కట్టుబడి ఉండాలి.

34. **న్యాయస్థానాల విశ్వసనీయత:** కోర్టులు మరియు న్యాయమూర్తుల పట్ల అనుచిత వ్యాఖ్యలు చేయకూడదు.

35. **సామాజిక ఐక్యత:** కుల, మత, ప్రాంతీయ వైషమ్యాలు పెంచేలా ప్రవర్తించకూడదు.

36. **అంధవిశ్వాసాల ఖండన:** మూఢనమ్మకాలు, చేతబడులు వంటి అజ్ఞానాన్ని ప్రోత్సహించే వార్తలు రాయకూడదు.

37. **మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన:** లాకప్ డెత్‌లు, పోలీసు అక్రమాలపై ఆధారాలతో వార్తలు రాయాలి.

38. **బాలల హక్కులు:** పిల్లలతో వెట్టిచాకిరీ చేయించే ఉదంతాలను బయటపెట్టాలి.

39. **పర్యావరణ స్పృహ:** చెరువుల ఆక్రమణ, అడవుల నరికివేతపై నిరంతరం రిపోర్టింగ్ చేయాలి.

40. **వికలాంగుల పట్ల సానుభూతి:** వికలాంగులకు ప్రభుత్వ పథకాలు అందకపోతే వార్తలు రాయాలి.

41. **మహిళా సాధికారత:** మహిళలపై జరిగే వేధింపులని చట్టపరంగా ఎండగట్టాలి.

42. **సమాచార స్వేచ్ఛ:** పౌరులకు సమాచారం పొందే రాజ్యాంగ హక్కు ఉందని గుర్తుంచుకోవాలి.

43. **పోరాట స్ఫూర్తి:** సమస్య పరిష్కారం అయ్యే వరకు వార్తా కథనాలను ఫాలో-అప్ చేయాలి.

44. **పారదర్శక పాలన డిమాండ్:** ప్రభుత్వ ఆఫీసులలో పారదర్శకత పెరిగేలా వార్తలు రాయాలి.

45. **ప్రజాధన పరిరక్షణ:** పన్ను చెల్లింపుదారుల సొమ్ము పక్కదారి పట్టకుండా చూడాలి.

46. **సామాజిక ఆడిట్**: ప్రభుత్వ పథకాల సామాజిక తనిఖీ నివేదికలను విశ్లేషించాలి.

47. **సహకార జర్నలిజం:** సమాజ హితం కోసం పనిచేసే ఇతర స్వచ్ఛంద సంస్థలతో కలసి పనిచేయాలి.

48. **విజ్ఞాన ప్రచారం:** ప్రజలకు చట్టాలపై అవగాహన పెంచే వ్యాసాలు రాయాలి.

49. **స్వచ్ఛమైన భాష ప్రయోగం:** అసభ్యకర, బూతు పదాలు వార్తల్లో లేకుండా చూడాలి.

50. **చివరి శ్వాస వరకు నిబద్ధత**: పత్రికా స్వేచ్ఛను, నైతిక విలువలను కాపాడతానని ప్రమాణం చేయాలి.

51. **ధనార్జన వ్యామోహం రహితం:** జర్నలిజాన్ని వ్యాపారంగా కాక పవిత్ర సామాజిక బాధ్యతగా భావించాలి.

52. **ఆడపడుచుల గౌరవం:** మహిళల గౌరవానికి భంగం కలిగించే వార్తా శైలిని పూర్తిగా నివారించాలి.

53. **అనాథల పక్షపాతం:** దిక్కులేని అనాథల ఇబ్బందులను నిరంతరం వెలుగులోకి తేవడానికి ప్రయత్నించి, సంబంధించిన ఎన్జీవోలు, ప్రభుత్వ శాఖల అధికారులతో అనాథలకు ఆదుకునేందుకు సహకరించాలి.

54. **నిర్భయ జర్నలిజం**: బడా బాబుల బెదిరింపులకు జంకక నిజాన్ని మాత్రమే ప్రచురించాలి.

55. **ఆధారాల దాపరికం వద్దు**: సేకరించిన నిజమైన రికార్డులను ఎడిటోరియల్ టీమ్‌కు స్పష్టంగా ఇవ్వాలి.

56. **సంస్థ నియమావళి పట్ల స్పష్టత:** ప్రతి విలేకరి సొసైటీ రూల్ బుక్ చదివి సంతకం చేయాలి.

57. **హామీల నెరవేర్పు తనిఖీ:** ప్రజాప్రతినిధులు ఇచ్చే హామీల అమలు తీరును నిరంతరం పరిశీలించాలి.

58. **కార్పొరేట్ అక్రమాల వెలికితీత:** ప్రజల ఆరోగ్యంతో చెలగాటమాడే వ్యాపార ముఠాలను బహిర్గతం చేయాలి.

59. **స్వయం విమర్శనా శక్తి:** రాసిన వార్తలో తప్పు ఉంటే ఒప్పుకుని దిద్దుకునే సంస్కృతి కలిగి ఉండాలి.

60. **నైతిక బలం పెంచుకోవడం:** నిష్కలంకమైన ప్రవర్తన ద్వారా మాత్రమే సమాజంలో గౌరవం లభిస్తుంది.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

61. **స్థానిక సంస్కృతి గౌరవం:** పల్లెల ఆచారాలు, గ్రామీణ పండుగలకు సరైన ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

62. **శ్రమ జీవుల గౌరవం:** దినసరి కూలీలు, హమాలీల శ్రమను గౌరవిస్తూ వార్తలు రాయాలి.

63. **విపత్తుల వేళ సేవ:** వరదలు, అగ్నిప్రమాదాల సమయంలో వార్తలతో పాటు సహాయక చర్యల్లో పాలుపంచుకోవాలి.

64. **ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి వారధి:** ప్రజలకు, అధికారులకు మధ్య వంతెనలా పనిచేయాలి.
65. **స్వంత ప్రయోజనాల త్యాగం:** సామాజిక శ్రేయస్సు కోసం వ్యక్తిగత స్వార్థాన్ని పక్కన పెట్టాలి.

66. **న్యాయపాలన ప్రోత్సాహం:** కోర్టులు మరియు పోలీసుల సరైన చర్యలను ప్రశంసిస్తూ వార్తలు వేయాలి.

67. **ప్రజావాణి అప్లికేషన్ల ఫాలో-అప్:** కలెక్టరేట్ ప్రజావాణి అర్జీల పరిష్కారంపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టాలి.

68. **ఆర్టీఐ విజ్ఞాన వ్యాప్తి:** ఆర్టీఐ చట్టం వాడేలా గ్రామీణ యువతను ప్రోత్సహించాలి.

69. **అణగారిన వర్గాల స్వరం:** ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసి, మైనారిటీల రాజ్యాంగ హక్కుల పరిరక్షణకు కట్టుబడాలి.

70. **నిష్పాక్షిక పరిశీలన:** ఏదైనా వివాదం వస్తే ఇరు వర్గాల వద్ద సమాచారం సేకరించాలి.

71. **మీడియా స్వేచ్ఛ దుర్వినియోగం కాకూడదు:** స్వేచ్ఛ ఉంది కదా అని లేనిపోని కల్పితాలు రాయకూడదు.

72. **సామాజిక రక్షణ వ్యవస్థలు:** బాలల సంక్షేమ, మహిళా రక్షణ చట్టాలపై విస్తృత ప్రచారం చేయాలి.

73. **సొసైటీ హెల్ప్‌లైన్ విస్తరణ:** అత్యవసర సమయాల్లో ప్రజలకు హెల్ప్‌లైన్ నంబరు (+91 9959995782) అందించాలి.

74. **చట్టబద్ధమైన పోరాటం:** చట్ట నిబంధనల పరిధిలోనే సమస్యల పరిష్కారానికి కృషి చేయాలి.

75. **అక్రమ నిధుల రికవరీ డిమాండ్:** స్వాహా అయిన ప్రజాధనాన్ని రికవరీ చేయాలని వార్తల్లో రాయాలి.

76. **అధికారుల జవాబుదారీతనం:** ప్రజాప్రతినిధులు, అధికారులు ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉండేలా చేయాలి.

77. **విద్యా రంగానికి ప్రాధాన్యం:** ప్రభుత్వ బడులు, గురుకులాల బలోపేతానికి వార్తా వ్యాసాలు రాయాలి.

78. **వైద్యరంగ పారదర్శకత:** ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల్లో ఉచిత వైద్యం అందేలా చూడాలి.

79. **నిత్య విద్యార్థిగా ఉండటం:** జర్నలిజం మెళకువలను ప్రతిరోజూ నేర్చుకుంటూ ఉండాలి.

80. **నకిలీ రిపోర్టర్ల అడ్డుకట్ట:** రైట్స్ మీడియా పేరుతో చెలామణి అయ్యే దొంగ విలేకరులను పట్టుకోవాలి.

81. **అంకితభావం:** అప్పగించిన విధులను పూర్తి బాధ్యతతో నెరవేర్చాలి.

82. **సానుకూల దృక్పథం:** సమస్యలను ఎండగట్టడంతో పాటు మంచి పనులను మెచ్చుకోవాలి.

83. **సమగ్ర దృక్పథం:** సమస్యకు గల అన్ని కోణాలను నిశితంగా అధ్యయనం చేయాలి.

84. **సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పెంపు:** డిజిటల్ టూల్స్, యాప్‌లపై నాలెడ్జ్ పెంచుకోవాలి.

85. **శాంతిభద్రతల రక్షణ:** ఉద్రిక్త సమయాల్లో ఆజ్యం పోసేలా వార్తలు రాయకూడదు.

86. **పౌర వేదికల రూపకల్పన:** పల్లెల్లో ప్రజా సమస్యల చర్చకు వేదిక కావడం.

87. **వ్యాపార ఒత్తిళ్ల రహితం:** ఏ కమర్షియల్ యాడ్స్ బంధాలు లేకపోవడమే మన ధైర్యం.

88. **అచంచలమైన ధైర్యం:** సత్యం వైపు నిలబడటంలో ఎవరికీ భయపడకూడదు.

89. **నిరంతర అధ్యయనం:** వార్తా కథనాల కోసం నిత్యం జీవోలు, పుస్తకాలు చదవాలి.

90. **రైట్స్ మీడియా విజన్ పరిరక్షణ:** మన సొసైటీ లక్ష్య సాధనకు నిరంతరం శ్రమించాలి.

91. **సత్య శోధనలో నిబద్ధత:** కంటికి కనిపించిన ప్రతి దృశ్యాన్ని ఆచితూచి పరిశీలించాలి.

92. **అన్యాయాల నిర్మూలన:** క్షేత్రస్థాయిలో జరిగే దోపిడీని అడ్డుకోవడమే మన ఆశయం.

93. **స్వచ్ఛంద సేవా స్ఫూర్తి:** ప్రతి వార్తను సమాజానికి చేసే ఒక సేవగా భావించాలి.

94. **ప్రజాస్వామ్య విలువలు:** ప్రతి పౌరుడి అభిప్రాయాన్ని గౌరవించే సంస్కృతి.

95. **జాతి సమగ్రత:** దేశ సమగ్రతకు, భద్రతకు విఘాతం కలిగించకూడదు.

96. **నిష్కళంక జీవనం:** విలేకరి వ్యక్తిగత జీవితం ఆదర్శవంతంగా ఉండాలి.

97. **బాధితులకు కొండంత అభయం:** మీడియా సపోర్ట్‌తో పాటు లీగల్ సపోర్ట్ ఇవ్వడం.

98. **స్పష్టమైన సమాచార మార్పిడి:** ఎడిటోరియల్ టీమ్‌కు వాస్తవాలను ఎప్పటికప్పుడు తెలియజేయడం.

99. **సొసైటీ ఆశయాల ప్రచారం:** 100% ఉచిత సేవా దృక్పథాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్లడం.

100. **మాస్టర్ మ్యాన్యువల్ పాటించడం:** ఈ శిక్షణా పుస్తకంలోని ప్రతి సూత్రాన్ని నిత్యం పాటించడం.

విభాగం 2: 5Ws & 1H సూత్రాలు & ఇన్వర్టెడ్ పిరమిడ్ వార్తా రచన (101 - 200)

1. **Who (ఎవరు?):** వార్తలో నష్టపోయిన బాధితులు ఎవరు, బాధ్యులైన అధికారులు లేదా నిందితులు ఎవరో స్పష్టంగా తెలియజేయాలి.

2. **What (ఏమిటి?):** అక్కడ అసలు ఏం జరిగింది, సమస్య స్వభావం మరియు తీవ్రత ఎంత అనేది వివరించాలి.

3. **When (ఎప్పుడు?):** ఈ ఘటన ఏ రోజున, ఏ సమయంలో జరిగిందో నిమిషాల వ్యవధితో సహా నమోదు చేయాలి.

4. **Where (ఎక్కడ?):** ఘటన జరిగిన స్థలం, గ్రామం, పంచాయతీ, మండలం, జిల్లా వివరాలు స్పష్టంగా ఉండాలి.

5. **Why (ఎందుకు?):** ప్రమాదం లేదా అక్రమం సంభవించడానికి గల మూల కారణం, అధికారుల అలసత్వం ఏమిటో చెప్పాలి.

6. **How (ఎలా?):** ఆ ప్రమాదం ఎలా సంభవించింది, లేదా నిధులు ఏ మార్గంలో పక్కదారి పట్టాయో పూసగుచ్చినట్లు రాయాలి.

7. **ఇన్వర్టెడ్ పిరమిడ్ శైలి:** వార్తలోని అత్యంత ముఖ్యమైన లీడ్ సారాంశాన్ని మొదటి పేరాలోనే అందించాలి.

8. **ముఖ్యమైన లీడ్ నిర్మాణం:** మొదటి 2-3 వాక్యాల్లోనే పాఠకుడికి అసలు విషయమంతా స్పష్టంగా అర్థం కావాలి.

9. **డేట్‌లైన్ తప్పనిసరి:** వార్త ప్రారంభంలో ప్రాంతం పేరు మరియు (రైట్స్ మీడియా) అనే బ్రాకెట్ ప్రస్తావన ఉండాలి.

10. **చిన్న వాక్యాల సూత్రం:** ప్రతి వాక్యం 10 నుండి 15 పదాలకు మించకుండా సరళంగా ఉండాలి.

11. **వ్యాకరణ శుద్ధి:** అక్షర దోషాలు, ఒత్తుల పొరపాట్లు, వ్యాకరణ తప్పులు లేకుండా వార్తను సరిచూసుకోవాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

12. **సహజమైన వాడుక తెలుగు:** గంభీరమైన గ్రాంధిక పదాలు, సంస్కృత సమాసాలు కాకుండా నిత్యం వాడుకలో ఉండే తెలుగు రాయాలి.

13. **వార్త నిడివి పరిమితి:** అనవసరమైన సొల్లు లేకుండా పాయింటెడ్‌గా 3 నుండి 4 పేరాల్లో వార్త ముగించాలి.

14. **డేటా & సంఖ్యల ఖచ్చితత్వం:** నిధుల వివరాలు, బిల్లు సంఖ్యలు, సర్వే నంబర్లు తప్పు లేకుండా నమోదు చేయాలి.

15. **ప్రత్యక్ష సాక్షుల కోట్స్:** బాధితులు లేదా స్థానిక గ్రామీణులు చెప్పిన మాటలను ఉన్నది ఉన్నట్లుగా కోట్స్ రూపంలో చేర్చాలి.

16. **పాత నేపథ్యం (Background):** సమస్య గత చరిత్రను, ఎన్నిసార్లు ఫిర్యాదు చేశారో ముగింపు పేరాలో వివరించాలి.

17. **అధికారుల క్లారిటీ:** ఆ సమస్యపై సంబంధిత అధికారి వివరణను మూడో పేరాలో కచ్చితంగా చేర్చాలి.

18. **పరిష్కార దిశ:** అధికారులు వెంటనే ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవాలో సూచిస్తూ వార్త ముగించాలి.

19. **అత్యవసర వార్తలు (Breaking News):** సంఘటన జరిగిన వెంటనే 2 వాక్యాల లీడ్‌తో హెడ్‌లైన్ ఎడిటోరియల్‌కు పంపాలి.

20. **పదునైన శీర్షిక అనుసంధానం:** రాసిన వార్తా కథనానికి సరిపోయే అత్యంత ఆకర్షణీయమైన శీర్షికను అమర్చాలి.

21. **ఉచిత ఉపమానాలు వద్దు:** వాస్తవాలను దాటి విలేకరి సొంత కల్పనలను వార్తలో రాయకూడదు.

22. **డేటా విశ్లేషణ:** గణాంకాలు ఇచ్చినప్పుడు ముందటి సంవత్సరంతో పోలిక చూపిస్తే వార్త బలంగా ఉంటుంది.

23. **కాలపరిమితి సూచన:** సమస్య ఎన్ని రోజులుగా పెండింగ్‌లో ఉందో కచ్చితమైన రోజులు పేర్కొనాలి.

24. **అధికారిక పేర్లు వాడటం:** అధికారుల హోదాలు (Designations) తప్పు లేకుండా రాయాలి.

25. **గ్రామ పంచాయతీ వార్తలు:** వార్డు నంబరు, పంచాయతీ పేరు స్పష్టంగా రాయాలి.

26. **రోడ్డు ప్రమాదాల నివేదన:** వాహనాల నంబర్లు, ప్రమాద సమయం పక్కాగా నమోదు చేయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

27. **విపత్తుల రిపోర్టింగ్:** వర్షాలు, వరదల వల్ల జరిగిన నష్టాన్ని ఎకరాల్లో, రూపాయిల్లో అంచనా వేయాలి.

28. **ధరల పెరుగుదల వార్తలు:** నిత్యావసర సరుకుల పాత ధరలు, కొత్త ధరల పట్టిక ఇవ్వాలి.

29. **ఆసుపత్రి సమస్యలు:** మందుల కొరత, డాక్టర్ల గైర్హాజరీపై రోగుల వాదనలు రాయాలి.

30. **స్కూళ్ల నివేదన:** విద్యార్థుల సంఖ్య, టీచర్ల ఖాళీల వివరాలు ఇవ్వాలి.

31. **రైతుల సమస్యలు:** మద్దతు ధర, ధాన్యం కొనుగోలు కేంద్రాల ఇబ్బందులు రాయాలి.

32. **విద్యుత్ కోతలు:** కరెంట్ కోతల వల్ల పంటలు ఎండిపోతున్న వివరాలు అందించాలి.

33. **తాగునీటి సమస్యలు:** నీటి సరఫరా ఎన్ని రోజులకు ఒకసారి జరుగుతుందో పేర్కొనాలి.

34. **పారిశుధ్య లోపాలు:** మురుగునీటి కాలువల స్థితి, డెంగ్యూ కేసుల సంఖ్య జత చేయాలి.

35. **శాంతిభద్రతల సమస్యలు:** పోలీస్ పెట్రోలింగ్ లోపాలను వేలెత్తి చూపాలి.

36. **మున్సిపల్ అక్రమాలు:** అక్రమ కట్టడాల ప్లాన్ అనుమతుల కాపీలు సేకరించాలి.

37. **సహకార సంఘాల వార్తలు:** సొసైటీ రుణాలు, ఎరువుల పంపిణీ లోపాలు రాయాలి.

38. **హాస్టళ్ల స్థితిగతులు:** సంక్షేమ హాస్టళ్లలో భోజనం నాణ్యత పై విద్యార్థుల మాటలు రాయాలి.

39. **ఆర్టీసీ బస్సుల సమస్య:** పల్లెలకు బస్సులు నడవకపోతే ప్రయాణికుల ఇబ్బందులు చూపాలి.

40. **చేనేత/కార్మికులు:** చేనేత కార్మికుల, ఉపాధి హామీ కూలీల వేతనాల పెండింగ్ రాయాలి.

41. **పర్యాటక ప్రాంతాలు:** చారిత్రక కట్టడాల పరామర్శ, నిర్వహణా లోపాలు ఎండగట్టాలి.

42. **యువత సమస్యలు:** లైబ్రరీల్లో పుస్తకాల కొరత, ఉద్యోగ నోటిఫికేషన్ల ఆలస్యం రాయాలి.

43. **పర్యావరణ కాలుష్యం:** ఫ్యాక్టరీల వ్యర్థాలు కలుస్తున్న చెరువుల స్థితి వివరించాలి.

44. **వికలాంగుల పింఛన్లు:** పెన్షన్లు అందక నిరుపేదలు పడే అవస్థలు ప్రచురించాలి.

45. **అంగన్‌వాడీ కేంద్రాలు:** పిల్లలకు గుడ్లు, పాలు అందకపోతే నిర్భయంగా రాయాలి.

46. **రెవెన్యూ ధరణి/భూ సమస్యలు:** పాస్‌బుక్కులు రాక రైతులు కలెక్టరేట్ చుట్టూ తిరిగే వార్తలు వేయాలి.

47. **సైబర్ మోసాలు:** స్థానికులు సైబర్ బాధితులుగా మారిన ఉదంతాలు హెచ్చరికగా రాయాలి.

48. **అనుమానాస్పద మరణాలు:** శవపరీక్ష నివేదిక, పోలీసుల ప్రాథమిక విచారణ ఆధారంగా రాయాలి.

49. **అత్యవసర చికిత్స:** 108 అంబులెన్స్ సేవలు అందక ప్రాణాలు పోయిన ఘటనలు రాయాలి.

50. **పరిష్కార వేదిక:** వార్త ప్రచురించిన తర్వాత అధికారులు స్పందిస్తే ఫాలో-అప్ రాయాలి.

51. **సరళ శైలి పాటించడం:** పాఠకుడికి వేగంగా అర్థమయ్యే సులభమైన పదాలు వాడాలి.

52. **ఆత్మార్థంలో వాక్యాలు:** వార్త ఎప్పుడూ క్రియాశీలక రూపంలో ఉండాలి.

53. **అస్పష్టత తొలగింపు:** ఎలాంటి గందరగోళం లేని స్పష్టమైన సమాచారం ఇవ్వాలి.

54. **సూటి లీడ్స్:** మొదటి వాక్యమే పాఠకుడి దృష్టిని ఆకర్షించాలి.

55. **పేరాగ్రాఫ్ విచ్ఛేదనం:** సుదీర్ఘమైన పేరాలు కాకుండా చిన్న పేరాలు చేయాలి.

56. **పునరావృతం రాకూడదు:** ఒకే విషయాన్ని వార్తలో మళ్లీ మళ్లీ రాయకూడదు.

57. **శాస్త్రీయ కోణం:** విపత్తుల వార్తలలో శాస్త్రీయ కారణాలు జత చేయాలి.

58. **వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలు వద్దు:** విలేకరి తన సొంత వ్యాఖ్యానం వార్తలో రాయకూడదు.

59. **విశ్వసనీయ లీడ్స్:** సేకరించిన నిజాల ఆధారంగానే లీడ్ నిర్మించాలి.

60. **పాయింటెడ్ శైలి:** ముఖ్యమైన గణాంకాలను బుల్లెట్ పాయింట్లలో ఇవ్వవచ్చు.

61. **స్థానిక భాషా సౌందర్యం:** స్థానిక పల్లె పదాలను హుందాగా వాడవచ్చు.

62. **కోట్స్ స్పష్టత:** మాట్లాడిన వ్యక్తి మాటలను మార్చకుండా రాయాలి.

63. **సమయ సూచికలు:** నిన్న, నేడు కాకుండా కచ్చితమైన రోజు, తేదీ రాయాలి.

64. **భూగోళిక స్పష్టత:** గ్రామానికి దగ్గరలోని ల్యాండ్‌మార్క్ ప్రస్తావించాలి.

65. **అధికారుల హోదా:** డిఎస్పి, ఆర్‌డివో, తహశీల్దార్ హోదాలు సరిగ్గా ఉండాలి.

66. **సంక్షిప్త రూపాలు (Abbreviations):** మొదటిసారి పూర్తి పేరు రాసి బ్రాకెట్‌లో షార్ట్ ఫామ్ ఇవ్వాలి.

67. **బాధితుల ఆవేదన వ్యక్తీకరణ:** సంఘటన వల్ల నష్టపోయిన తీరును హృదయవిదారకంగా చూపాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.

68. **ప్రభుత్వ జీవో ప్రస్తావన:** జీవో నంబరు, జారీ చేసిన తేదీని పేర్కొనాలి.

69. **బడ్జెట్ మంజూరు వివరాలు:** కేటాయించిన బడ్జెట్, ఖర్చు చేసిన వ్యయం పోల్చాలి.

70. **కాంట్రాక్ట్ ఏజెన్సీ పేర్లు:** పనులు చేపట్టిన కాంట్రాక్టర్ లేదా కంపెనీ పేరు రాయాలి.

71. **ప్రమాదకర ప్రాంతాల హెచ్చరిక:** బ్లాక్ స్పాట్స్ ని నివేదికలో చూపించాలి.

72. **సీజనల్ వ్యాధుల లెక్కలు:** పిహెచ్‌సి కి వచ్చే బాధితుల సంఖ్య రికార్డ్ చేయాలి.

73. **పంట దిగుబడి అంచనాలు:** వర్షభావం వల్ల తగ్గిన దిగుబడి క్వింటాళ్లలో చెప్పాలి.

74. **ధాన్యం తేమ శాతం:** కొనుగోలు కేంద్రాల్లో తేమ శాతం లెక్కింపు వ్యత్యాసాలు రాయాలి.

75. **పాఠశాలల డ్రాపౌట్స్:** బడి మానేసిన పిల్లల సంఖ్య, కారణాలు సేకరించాలి.

76. **అనుబంధ రంగాల వార్తలు:** పాడి, మత్స్య పరిశ్రమల సమస్యలు కవర్ చేయాలి.

77. **చేనేత కార్మికుల జియో ట్యాగింగ్:** జియో ట్యాగింగ్ జాప్యం వల్ల పెన్షన్లు రాకపోవడం రాయాలి.

78. **గిరిజన ప్రాంతాల పోడు భూములు:** పోడు పట్టాల మంజూరులో జాప్యం ఎండగట్టాలి.

79. **మున్సిపల్ పన్నుల పెంపు:** ప్రజలపై పడిన భారాన్ని శాతాల్లో చూపాలి.

80. **ట్రాఫిక్ చలాన్ల లోపాలు:** ఫేక్ నంబర్ ప్లేట్లకు చలానాలు రావడంపై రాయాలి.

81. **అంబులెన్స్ ఆలస్యం:** 108 సమయానికి రాక జరిగిన నష్టాన్ని నమోదు చేయాలి.

82. **పెంపకందారుల నష్టం:** బ్రాయిలర్/కోళ్ల ఫారాల విద్యుత్ ఛార్జీల భారం రాయాలి.

83. **పాఠశాల బస్సుల తనిఖీ:** ఫిట్‌నెస్ లేని విద్యాసంస్థల బస్సులపై నివేదిక ఇవ్వాలి.

84. **ఫుడ్ సేఫ్టీ దాడులు:** కల్తీ హోటళ్లపై అధికారుల దాడులు కవర్ చేయాలి.

85. **విద్యుత్ ప్రమాదాల పరిహారం:** విద్యుత్ షాక్‌తో చనిపోయిన రైతులకు పరిహారం రాయాలి.

86. **పల్లె వెలుగు బస్సు వేళలు:** ఆర్టీసీ బస్సు సమయాలు మారడం వల్ల ప్రయాణికుల ఇబ్బందులు వేయాలి.

87. **విత్తన శుద్ధి నాణ్యత:** మొలక శాతంలో లోపాలపై రైతుల ఫిర్యాదులు ప్రచురించాలి.

88. **ఉచిత బియ్యం అక్రమ నిల్వలు:** టాస్క్‌ఫోర్స్ దాడుల్లో పట్టుబడిన బియ్యం నిల్వలు రాయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights
www.rightsmedia.in

89. **భూ సర్వే లోపాలు:** డిజిటల్ సర్వేలో హద్దుల వివాదాలు బహిర్గతం చేయాలి.

90. **సంక్షేమ పథకాల సర్వర్ డౌన్:** ఈ-పోస్, మీ-సేవ సర్వర్లు పనిచేయక ప్రజల నరకం రాయాలి.

91. **లైబ్రరీల నిర్వహణ:** విజ్ఞాన కేంద్రాల అభివృద్ధికి నిధుల కొరత రాయాలి.

92. **క్రీడా మైదానాలు:** గ్రామీణ క్రీడా ప్రాంగణాల దుస్థితి చూపాలి.

93. **స్మశానవాటికల సమస్యలు:** దారి లేక ఎదుర్కొంటున్న కష్టాలు వెలుగులోకి తేవాలి.

94. **పశు వైద్యశాలలు:** వ్యాక్సిన్లు, డాక్టర్లు లేక పశువుల మరణాలు రాయాలి.

95. **అక్రమ ఇసుక రవాణా:** రాత్రివేళల్లో నదుల నుండి ఇసుక తోడే ముఠాలను పట్టాలి.

96. **చేపల చెరువుల కాలుష్యం:** రసాయనాల వల్ల రక్షిత నీటి వనరులు పాడవ్వడం రాయాలి.

97. **తోపుడు బండ్ల వ్యాపారులు:** మున్సిపల్ సిబ్బంది అక్రమ వసూళ్లు ఎండగట్టాలి.

98. **సిసి కెమెరాల నిఘా:** పని చేయని సీసీ కెమెరాల వల్ల పెరిగిన నేరాలు చూపాలి.

99. **అనాథ శరణాలయాలు:** గుర్తింపు లేని ఆశ్రమాల్లో అక్రమాలు రాయాలి.

100. **విజయం ఫాలో-అప్ కథనం:** అధికారులు చర్యలు తీసుకుంటే "రైట్స్ మీడియా కథనానికి స్పందన" అని రాయాలి.

విభాగం 3: ప్రొఫెషనల్ హెడ్‌లైన్స్ (శీర్షికలు) కూర్పు (201 - 300)

1. **పదునైన క్రియాపదాలు:** హెడ్‌లైన్‌లో "లేచిపోయింది", "నెత్తురోడుతున్న", "బురిడీ", "స్వాహా" వంటి పదాలు వాడాలి.

2. **ద్విపద శీర్షికల శైలి:** శీర్షికను రెండు భాగాలుగా విభజించి పాయింటెడ్‌గా రాయడం అలవాటు చేసుకోవాలి.

3. **నిరర్థక పదాల తొలగింపు:** "ఒక ఊరిలో", "చాలా పెద్ద ఇబ్బంది" వంటి సోది పదాలు శీర్షికలో ఉండకూడదు.

4. **సారాంశ ప్రతిబింబం:** శీర్షిక చూడగానే అసలు సమస్య ఏమిటో పాఠకుడికి క్షణంలో అర్థం కావాలి.

5. **ద్వంద్వార్థాల నివారణ:** శీర్షిక తప్పుగా అర్థమయ్యేలా లేదా ద్వంద్వార్థాలు ఇచ్చేలా ఉండకూడదు.

6. **క్లిక్‌బైట్ నిషేధం:** వార్తలో లేని విషయాన్ని శీర్షికలో పెట్టి పాఠకులను మోసం చేయకూడదు.

7. **చిహ్నాల సరైన వాడకం:** శీర్షిక చివర ఆశ్చర్యార్థకం (!) లేదా నిష్పత్తి నిబంధన సరిగ్గా వాడాలి.

8. **పరిమిత పదాల సంఖ్య:** హెడ్‌లైన్ గరిష్టంగా 8 నుండి 12 పదాల లోపే ఉండాలి.

9. **పాఠకుడిలో ఆలోచన:** సమస్య తీవ్రతను తెలియజేస్తూ పాఠకుడిని ఆలోచింపజేసేలా ఉండాలి.

10. **ఈనాడు శైలి అనుసరణ:** శీర్షికల ఆకర్షణ మరియు పదును కోసం ఈనాడు డిజిటల్ శైలిని మోడల్‌గా తీసుకోవాలి.

11. **సంఖ్యల వాడకం:** "రూ. 15 లక్షలు", "30 రోజులు" వంటి స్పష్టమైన సంఖ్యలు శీర్షికకు బలాన్నిస్తాయి.

12. **అతిశయోక్తులు వద్దు:** ఉన్న సమస్యను అనవసరంగా పెంచి ఊహాజనిత పదాలు వాడకూడదు.

13. **శాసనాత్మక పదాలు వద్దు:** కోర్టు లేదా అధికారులు చెప్పని విషయాన్ని విలేకరి సొంతంగా నిర్ధారించకూడదు.

14. **ప్రశ్నార్థక శీర్షికలు:** కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాల్లో "ఎన్నాళ్లీ నరకం?" వంటి శీర్షికలు వేయవచ్చు.

15. **క్యాచీ పదబంధాలు:** "కాగితాల్లోనే కమ్యూనిటీ హాల్" వంటి గుర్తుండిపోయే పదబంధాలు వాడాలి.

16. **యాక్టివ్ వాయిస్ వాడకం:** వాక్యం ఎల్లప్పుడూ ఆత్మార్థంలో (Active Voice) పదునుగా ఉండాలి.

17. **శాంతిభద్రతల వార్తలకు జాగ్రత్త:** క్రైమ్ శీర్షికలలో భయాందోళనలు రేపే పదాలు నివారించాలి.

18. **వ్యంగ్యాత్మక శీర్షికలు:** అవినీతిని ఎండగట్టేటప్పుడు హుందాగా ఉండే వ్యంగ్య శైలి వాడవచ్చు.

19. **స్థానికతకు ప్రాధాన్యత:** గ్రామం లేదా పట్టణం పేరు శీర్షిక ప్రారంభంలో ఉండేలా చూడాలి.

20. **ఎడిటోరియల్ ఆమోదం:** తుది శీర్షికను సబ్-ఎడిటర్ రివైజ్ చేసేందుకు వీలుగా 2 ఆప్షన్లు ఇవ్వాలి.

21. **పనిపూర్తి అబద్ధాలు:** "కాగితాల్లోనే రోడ్డు.. ఖజానా ఖాళీ" వంటి శీర్షికలు వాడాలి.

22. **రైతుల ఆవేదన:** "ఎండిన పైరు..కన్నీటి తీరు" వంటి పదునైన పదాలు వాడాలి.

23. **తాగునీటి ఎద్దడి:** "బిందెడు నీటికి మైలు దూరం!" వంటి రూపకాలు వాడాలి.

24. **పారిశుధ్య లోపం:** "కుప్పలుగా చెత్త.. కంపు కొడుతున్న కాలువలు!" అని రాయాలి.

25. **సైబర్ మోసాలు:** "లైక్ కొడితే డబ్బులన్నారు.. రూ. 2 లక్షలు గోవిందా!" అని పాయింటెడ్‌గా పెట్టాలి.

26. **నాణ్యత లోపం:** "వేసిన నెల రోజులకే లేచిపోయిన సీసీ రోడ్డు!" అని రాయాలి.

27. **ఆసుపత్రుల తీరు:** "డాక్టర్ లేడు.. దవాఖానాకు తాళం!" అని సూటిగా చెప్పాలి.

28. **పాఠశాలల సమస్య:** "వర్షం వస్తే కురిసే బడి.. భయంలో చదువులు!" అని రాయాలి.

29. **అధికారుల జాప్యం:** "అర్జీలిచ్చి అలసిపోయారు.. పట్టించుకోని కలెక్టరేట్!" అని రాయాలి.

30. **కరెంట్ కోతలు:** "చీకటిలో పల్లెలు.. మండుతున్న విద్యుత్ కష్టాలు!" అని వాడాలి.

31. **రేషన్ అక్రమాలు:** "పేదల బియ్యం.. బ్లాక్ మార్కెట్ దారి!" అని పెట్టాలి.

32. **భూమి ఆక్రమణలు:** "చెరువు శిఖం ఆక్రమణ.. రియల్ ఎస్టేట్ మాయాజాలం!" అని రాయాలి.

33. **రోడ్డు ప్రమాదాలు:** "మరణమృదంగం మోగిస్తున్న జాతీయ రహదారి!" అని రాయాలి.

34. **వెలగని దీపాలు:** "చీకట్లో వీధులు.. పాముల భయంలో ప్రజలు!" అని వాడాలి.

35. **పంటల నష్టం:** "ముంచెత్తిన వర్షాలు.. నెత్తురోడుతున్న రైతు గుండె!" అని రాయాలి.

36. **అక్రమ మైనింగ్:** "గుల్లవుతున్న గుట్టలు.. నిద్రపోతున్న అధికారులు!" అని రాయాలి.

37. **లంచాల ఆరోపణలు:** "చెయ్యి తడిపితేనే ఫైలు కదిలేది!" అని రాయాలి.

38. **యువత నిరుద్యోగం:** "నోటిఫికేషన్లు ఏవి?.. చదువుకున్నోళ్ల నిరసన!" అని వేయాలి.

39. **పోలీస్ కేసులు:** "దొంగల బీభత్సం.. రూ. 10 లక్షల సొత్తు అపహరణ!" అని రాయాలి.

40. **ఆర్టీఐ బహిర్గతం:** "ఆర్టీఐతో గుట్టు రట్టు: బినామీ పేర్లతో నిధుల స్వాహా!" అని వేయాలి.

41. **వైకుంఠధామాల స్థితి:** "పూర్తయినా తాళాలే.. శవాల దహనానికి తిప్పలు!" అని రాయాలి.

42. **పల్లె దవాఖానా:** "మందులు లేవు.. సిబ్బంది రారు!" అని రాయాలి.

43. **బస్సు సర్వీసులు:** "విద్యార్థులకు తప్పని ప్రయాణ తిప్పలు!" అని సూటిగా చెప్పాలి.

44. **మంచి నీటి పైప్‌లైన్:** "లీకవుతున్న భగీరథ నీళ్లు.. దాహంతో కాలనీలు!" అని రాయాలి.

45. **మిరప/పత్తి పంటలు:** "నకిలీ విత్తనాలతో నట్టేట మునిగిన రైతన్న!" అని రాయాలి.

46. **డ్రైనేజీ సమస్యలు:** "రోడ్లపైకి మురుగునీరు.. రోగాల బారిన జనం!" అని వేయాలి.

47. **పాఠశాల మధ్యాహ్న భోజనం:** "పురుగుల అన్నం.. ఆసుపత్రి పాలైన విద్యార్థులు!" అని రాయాలి.

48. **అంగన్‌వాడీ కష్టాలు:** "అద్దె ఇంట్లోనే సెంటర్.. అరకొర వసతులు!" అని రాయాలి.

49. **పింఛన్ల ఆలస్యం:** "అవ్వాతాతల నిరీక్షణ.. ఎప్పుడు వస్తుందో పెన్షన్!" అని రాయాలి.

50. **హెల్ప్‌లైన్ విజయం:** "రైట్స్ మీడియా వార్తకు స్పందన: గంటల వ్యవధిలోనే పరిష్కారం!" అని ముగించాలి.

51. **డబ్బుల వసూళ్లు:** "అధికారుల వసూళ్ల పర్వం.. బాధితుల ఆక్రోశం!" అని రాయాలి.

52. **వ్యవసాయ విద్యుత్:** "ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ కాలింది.. పంట ఎండిపోయింది!" అని రాయాలి.

53. **కాలనీ డ్రెయిన్లు:** "వరదొస్తే చెరువులా మారే వీధులు!" అని సూటిగా వేయాలి.

54. **ఫుడ్ పాయిజనింగ్:** "హాస్టల్ భోజనం వికటించి పిల్లల అస్వస్థత!" అని రాయాలి.

55. **అక్రమ మద్యం దందా:** "పల్లెల్లో బెల్ట్ షాపుల జోరు.. నాశనమవుతున్న కాపురాలు!" అని వేయాలి.

56. **నకిలీ డాక్టర్లు:** "క్వాక్ డాక్టర్ల దందా.. ప్రాణాలతో చెలగాటం!" అని రాయాలి.

57. **ఇసుక అక్రమ రవాణా:** "అర్ధరాత్రి ఇసుక తోడేస్తున్న ముఠాలు!" అని రాయాలి.

58. **కలెక్టరేట్ అర్జీలు:** "ప్రజావాణికి వరదలా దరఖాస్తులు!" అని రాయాలి.

59. **అటవీ ఆక్రమణలు:** "నరికివేతకు గురవుతున్న అడవులు!" అని వేయాలి.

60. **పాస్‌పోర్ట్ మోసాలు:** "గల్ఫ్ పంపుతామని రూ. 5 లక్షలు బురిడీ!" అని వేయాలి.

61. **విద్యుత్ ప్రమాదాలు:** "తెగిపడిన కరెంట్ వైర్.. రైతు అక్కడికక్కడే మృతి!" అని రాయాలి.

62. **ట్రాఫిక్ చలాన్లు:** "పడని బైక్‌కు చలాన్.. తలపట్టుకున్న వాహనదారుడు!" అని రాయాలి.

63. **మార్కెట్ యార్డులు:** "మిర్చి కొనుగోళ్లలో కటింగ్‌ల దందా!" అని రాయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

64. **గృహనిర్మాణ నిధులు:** "ఇల్లు కట్టకముందే బిల్లు మంజూరు!" అని రాయాలి.

65. **పర్యాటక ప్రాంతాలు:** "నాథుడు లేని చారిత్రక ప్రాంగణాలు!" అని రాయాలి.

66. **ఆసుపత్రి మార్చురీ:** "శవాల భద్రతకేది గ్యారంటీ? పని చేయని ఏసీలు!" అని రాయాలి.

67. **రైల్వే గేటు సమస్య:** "గంటల తరబడి గేటు బంద్.. నిలిచిన ప్రయాణాలు!" అని వేయాలి.

68. **బస్సు షెల్టర్లు:** "ఎండనపడి అల్లాడుతున్న ప్రయాణికులు!" అని రాయాలి.

69. **అగ్నిప్రమాదాలు:** "షార్ట్ సర్క్యూట్‌తో షాపు దగ్ధం: రూ. 20 లక్షల నష్టం!" అని రాయాలి.

70. **చెరువుల ముంపు:** "చెరువు కట్టకు గండి.. మునిగిన పొలాలు!" అని రాయాలి.

71. **వార్డు నిధుల స్వాహా:** "వార్డు కౌన్సిలర్ హస్తలాఘవం!" అని రాయాలి.

72. **పోలీస్ తనిఖీలు:** "పోలీసుల తనిఖీలు: రూ. 50 లక్షల హవాలా డబ్బు సీజ్!" అని రాయాలి.

73. **గురుకుల పాఠశాలలు:** "అద్దె భవనాల్లో గురుకులాలు.. కిక్కిరిసిన గదులు!" అని వేయాలి.

74. **పోడు భూములు:** "పోడు పట్టాల కోసం గిరిజనుల నిరీక్షణ!" అని రాయాలి.

75. **చేనేత పథకాలు:** "నేతన్నలకు అందని ప్రభుత్వ సాయం!" అని రాయాలి.

76. **పాడి రైతుల కష్టాలు:** "విరిగిపోతున్న పాల సేకరణ ధర!" అని వేయాలి.

77. **మిషన్ భగీరథ ట్యాంకులు:** "శుభ్రం చేయని వాటర్ ట్యాంకులు.. కలుషిత నీరు!" అని రాయాలి.

78. **క్రీడా మైదానాలు:** "ఆటస్థలాల్లో వెంచర్లు.. ఆవేదనలో క్రీడాకారులు!" అని రాయాలి.

79. **చేపల పెంపకం:** "చెరువుల్లో రసాయనాల కాలుష్యం.. టన్నుల కొద్దీ చేపల మృతి!" అని రాయాలి.

80. **కాల్ మనీ దందా:** "వడ్డీ వ్యాపారుల వేధింపులు.. కుటుంబం ఆత్మహత్యాయత్నం!" అని వేయాలి.

81. **సిఎంఆర్ఎఫ్ చెక్కులు:** "చెక్కుల పంపిణీలో దళారుల ప్రమేయం!" అని రాయాలి.

82. **పాఠశాల బెంచీలు**: "నేలపై కూర్చుని చదువుకుంటున్న విద్యార్థులు!" అని రాయాలి.

83. **ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల కొరత:** "ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ కోసం నెలల తరబడి నిరీక్షణ!" అని రాయాలి.

84. **ఫైర్ అగ్నిమాపక దళం:** "సమయానికి రాని ఫైర్ ఇంజన్!" అని రాయాలి.

85. **షాపింగ్ కాంప్లెక్స్ అద్దెలు:** "మున్సిపల్ షాపుల అద్దెల బకాయిలు రూ. కోట్లలో!" అని వేయాలి.

86. **పట్టణ లైబ్రరీలు:** "పుస్తకాలు లేవు.. కరెంట్ లేదు!" అని రాయాలి.

87. **వికలాంగుల పింఛన్లు:** "సదరం సర్టిఫికేట్ కోసమే నరకయాతన!" అని రాయాలి.

88. **ధాన్యం కొనుగోలు:** "కొనుగోలు కేంద్రాల్లో తడిసిన ధాన్యం కుప్పలు!" అని రాయాలి.

89. **రోడ్డు డివైడర్లు:** "డివైడర్లకు వెలగని రేడియం స్టిక్కర్లు: పెరుగుతున్న ప్రమాదాలు!" అని రాయాలి.

90. **బస్సు రూట్లు:** "గ్రామాలకు నిలిచిపోయిన ఆర్టీసీ బస్సులు!" అని వేయాలి.

91. **సబ్-రిజిస్ట్రార్ ఆఫీస్:** "డాక్యుమెంట్ రచయితల అక్రమ వసూళ్లు!" అని రాయాలి.

92. **మున్సిపల్ పార్కులు:** "పారిశుధ్యం లేక పిచ్చిమొక్కల కాసారాలు!" అని రాయాలి.

93. **ఫ్యాక్టరీ పొగ కాలుష్యం:** "పొగచూరుతున్న కాలనీలు.. ఉబ్బసంతో జనం!" అని రాయాలి.

94. **పబ్లిక్ టాయిలెట్లు:** "నిర్వహణ లేక తాళాలు పడిన ప్రజా మరుగుదొడ్లు!" అని వేయాలి.

95. **పాఠశాల సైన్స్ ల్యాబ్‌లు:** "కాగితాల్లోనే సైన్స్ పరికరాలు!" అని రాయాలి.

96. **ఆటో ఛార్జీల దోపిడీ:** "ఫిక్స్డ్ మీటర్లు లేవు.. ప్రయాణికులపై భారం!" అని రాయాలి.

97. **సూపర్ మార్కెట్ కల్తీ:** "కాలంచెల్లిన ఆహార పదార్థాల విక్రయం!" అని వేయాలి.

98. **భవన నిర్మాణ కార్మికులు:** "సంక్షేమ బోర్డు నిధులు విడుదల చేయాలని నిరసన!" అని రాయాలి.

99. **కోల్డ్ స్టోరేజ్ డిమాండ్:** "శీతల గిడ్డంగులు లేక కుళ్లిపోతున్న కూరగాయలు!" అని రాయాలి.

100. **ముగింపు ఫాలో-అప్:** "స్పందించిన కలెక్టర్: తక్షణమే విచారణకు ఆదేశం!" అని రాయాలి.

విభాగం 4: ప్రొఫెషనల్ ఫోటో జర్నలిజం & స్కానింగ్ ప్రాసెస్ (301 - 400)

1. **ల్యాండ్‌స్కేప్ మోడ్ (16:9):** ఫోన్‌ను ఎల్లప్పుడూ అడ్డంగా ఉంచి మాత్రమే ఫోటో తీయాలి.
2. **పోర్ట్రెయిట్ ఫోటోలు నిషిద్ధం:** నిలువుగా తీసిన ఫోటోలు వెబ్‌సైట్ లేఅవుట్‌కు సరిపోవు.
3. **కాంతి కాంబినేషన్:** వెలుతురు ఎప్పుడూ సబ్జెక్ట్ పై పడాలి, కెమెరా లెన్స్‌కు ఎదురుగా లైట్ ఉండకూడదు.

4. **టచ్ ఫోకస్:** స్క్రీన్ పై వేలితో ట్యాప్ చేసి ఫోకస్ లాక్ చేసుకుని షార్ప్ ఫోటో తీయాలి.
5. **మసక (Blur) ఫోటోలు వద్దు:** చేతులు ఊగడం వల్ల షేక్ అయిన ఫోటోలను సైట్‌లో వేయలేము.
6. **సమస్య కేంద్రీకృతం:** రోడ్డు గుంత లేదా పగిలిన పైప్‌లైన్ ఫ్రేమ్‌లో స్పష్టంగా కనిపించాలి.
7. **సెల్ఫీ జర్నలిజం నిషిద్ధం:** విలేకరులు గ్రూప్‌గా ఉండి సెల్ఫీలు తీసుకున్న ఫోటోలు వార్తకు పనికిరావు.
8. **ఫోటో క్యాప్షన్ తప్పనిసరి:** ఫోటో కింద ఏమి ఉందో 1 వాక్యంలో వివరంగా రాయాలి.
9. **యాప్ స్కానింగ్ తప్పనిసరి:** RTI ప్రతులను చేత్తో ఫోటో తీయకుండా Adobe Scan వాడాలి.
10. **నీడలు పడకుండా చూడటం:** పత్రాలు స్కాన్ చేసేటప్పుడు ఫోన్ లేదా చేతి నీడ పేపర్ పై పడకూడదు.
11. **సమతల ఉపరితలం:** డాక్యుమెంట్లను బల్లపై లేదా బెంచీపై పెట్టి సమాంతరంగా స్కాన్ చేయాలి.
12. **క్రాపింగ్ (Cropping):** స్కాన్ చేసిన పత్రం నాలుగు మూలలు సరిగ్గా ఉండేలా కట్ చేయాలి.
13. **మ్యాజిక్ ఫిల్టర్ వాడకం:** అక్షరాలు స్పష్టంగా నల్లగా కనిపించేలా బ్లాక్ అండ్ వైట్ ఫిల్టర్ వాడాలి.
14. **హై-రెజల్యూషన్ ఫోటోలు:** ఫోన్ కెమెరా క్వాలిటీ సెట్టింగ్స్ ఎల్లప్పుడూ గరిష్ట స్థాయిలో ఉంచాలి.
15. **ఫ్లాష్‌లైట్ నివారణ:** పత్రాలు స్కాన్ చేసేటప్పుడు కెమెరా ఫ్లాష్ పడి తెల్లగా మారకుండా చూడాలి.
16. **బాధితుల గౌరవం:** ప్రమాదాల్లో తీవ్ర గాయాలైన దృశ్యాలను వికృతంగా చూపించకూడదు.
17. **శవాల ఫోటోలు వద్దు:** మృతదేహాల ముఖాలు స్పష్టంగా కనిపించే ఫోటోలు వేయకూడదు.
18. **రూల్ ఆఫ్ థర్డ్స్:** సబ్జెక్ట్‌ను ఫ్రేమ్ గ్రిడ్ లైన్ల జంక్షన్ వద్ద ఉంచి ఫోటో తీయాలి.
19. **క్యాప్షన్ క్రెడిట్:** ప్రతీ ఫోటో కింద (చిత్రం: రైట్స్ మీడియా) అని తప్పనిసరిగా రాయాలి.
20. **డిజిటల్ ఇమేజ్ ప్రొటెక్షన్:** ఫోటోలను కంప్రెస్ చేసి క్వాలిటీ తగ్గకుండా ఎడిటర్‌కు పంపాలి.
21. **పరిశుద్ధమైన కెమెరా లెన్స్:** ఫోటో తీసేముందు కెమెరా గ్లాస్‌ను తుడవాలి.

22. **డిజిటల్ జూమ్ వాడకూడదు:** ఫోటో క్వాలిటీ పడిపోతుంది కాబట్టి దగ్గరకు వెళ్లాలి.

23. **సహజమైన రంగులు:** ఫోటోల్లో ఫిల్టర్లు వాడి రంగులు మార్చకూడదు.

24. **ప్రకృతి సూర్యకాంతి:** ఉదయం, సాయంత్రం వేళల్లో నాణ్యమైన ఫోటోలు వస్తాయి.

25. **గ్రూప్ ఫోటోల అమరిక:** వినతిపత్రాలు ఇచ్చేటప్పుడు ముఖాలు స్పష్టంగా కనిపించాలి.

26. **అక్షరాలు స్పష్టంగా ఉండటం:** ఫ్లెక్సీలు, బోర్డుల ఫోటోలు చదివేలా ఉండాలి.

27. **నేరస్థుల ఫోటోలు:** పోలీసులు అధికారికంగా విడుదల చేసిన ఫోటోలే వాడాలి.

28. **మహిళల ఫోటోల జాగ్రత్త:** అనుమతి లేకుండా మహిళల వ్యక్తిగత ఫోటోలు తీయకూడదు.

29. **విధ్వంసక దృశ్యాలు:** అగ్నిప్రమాదాల ఫోటోలు తీసేటప్పుడు సురక్షిత దూరంలో ఉండాలి.

30. **వీడియో గ్రాబ్‌లు వద్దు:** వీడియో నుండి తీసిన అస్పష్ట స్క్రీన్‌షాట్లు ప్రచురించరాదు.

31. **పిడిఎఫ్ కాపీల కన్వర్షన్:** స్కాన్ చేసిన పత్రాలను వర్డ్ లేదా పిడిఎఫ్ లోకి మార్చాలి.

32. **ఫోటో ఫైల్ నేమ్స్:** ఊరి పేరు మరియు సమస్య పేరుతో ఫైల్ నేమ్ సేవ్ చేయాలి.

33. **ఫోటో సైజు పరిమితి:** వెబ్‌సైట్ అప్‌లోడ్ వేగం కొరకు ఫోటోలు 2MB లోపు ఉండాలి.

34. **ఫ్రేమింగ్ నేర్పరితనం:** ఫోటోలో అనవసరమైన చెత్త, వాహనాలు రాకుండా చూడాలి.

35. **లైవ్ యాక్షన్ ఫోటోలు:** నీటి కోసం క్యూ నిలబడిన మహిళలు, పనులు చేసే కూలీల నేచురల్ ఫోటోలు తీయాలి.

36. **రాత్రివేళ నైట్ మోడ్:** చీకట్లో ఫోటో తీసేటప్పుడు నైట్ మోడ్ లేదా టార్చ్ వాడాలి.

37. **స్టెడీ కెమెరా:** ఫోన్ పట్టుకునేటప్పుడు రెండు చేతులు వాడి స్థిరంగా ఉంచాలి.

38. **డాక్యుమెంట్ స్ట్రెయిట్‌నెస్:** పత్రాలు వంకర్లు లేకుండా నిలువుగా స్కాన్ చేయాలి.

39. **స్టాంప్‌లు స్పష్టత:** జీవోల్లో ముద్రలు, సంతకాలు స్కాన్‌లో స్పష్టంగా పడాలి.

40. **మల్టీ-పేజీ స్కాన్:** 5 పేజీల ఆర్టీఐ కాపీ ఉంటే సింగిల్ పిడిఎఫ్‌గా స్కాన్ చేయాలి.

41. **సబ్జెక్ట్ ఐ-లెవెల్:** చిన్న పిల్లలు లేదా సమస్య వద్దకు కెమెరాను సమాంతరంగా దించాలి.

42. **వైడ్ యాంగిల్ షాట్స్:** పెద్ద రోడ్డు లేదా చెరువు సమస్యకు వైడ్ యాంగిల్ వాడాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights
www.rightsmedia.in

43. **క్లోజప్ షాట్స్:** పగిలిన పైప్ లేదా తెగిపడిన వైర్లకు క్లోజప్ షాట్ తీయాలి.

44. **వాటర్ మార్కింగ్ ప్రొటెక్షన్:** సొసైటీ వాటర్‌మార్క్ ఫోటో మూలన ఉండేలా చూడాలి.

45. **స్టోరేజ్ క్లీనింగ్:** ఫోన్ గ్యాలరీని ఎప్పటికప్పుడు క్లీన్ చేసుకుని స్పేస్ ఉంచుకోవాలి.

46. **బ్యాటరీ నిర్వహణ:** ఫీల్డ్‌కు వెళ్లేముందు పవర్ బ్యాంక్, ఛార్జింగ్ ఉంచుకోవాలి.

47. **కెమెరా గ్రిడ్ ఆన్:** ఫోన్ సెట్టింగ్స్‌లో 'Grid Lines' ఆన్ చేసుకోవాలి.

48. **కాపీరైట్ ఫోటోలు వద్దు:** గూగుల్ నుండి దొంగిలించిన ఫోటోలు వాడకూడదు.

49. **షాడో నివారణ:** పేపర్‌పై పడే ఫోన్ నీడను లైట్ యాంగిల్ మార్చి తొలగించాలి.

50. **దృశ్య సాక్ష్యమే బలం:** ఫోటో వార్తకు 100% విశ్వసనీయత తెస్తుందని గుర్తుంచుకోవాలి.

51. **పోర్ట్రెయిట్ మోడ్ బ్లర్ వద్దు:** కెమెరాలో ఆర్టిఫిషియల్ బ్లర్ పెట్టి సమస్యను అస్పష్టం చేయొద్దు.

52. **వాతావరణ కాంతి అమరిక:** మబ్బులు పట్టినప్పుడు ఐఎస్ఓ (ISO) సెట్టింగ్స్ సర్దుబాటు చేయాలి.

53. **సూర్యాస్తమయం షాట్స్:** వెలుతురు తగ్గినప్పుడు షట్టర్ స్పీడ్ గమనించాలి.

54. **ప్రకటనల బోర్డుల ఫోటోలు:** ప్రకటనల రాతలు చదివేలా హెచ్‌డిఆర్ (HDR) మోడ్ వాడాలి.

55. **కార్యాలయాల బోర్డులు:** ప్రభుత్వ ఆఫీసు పేరు స్పష్టంగా పడేలా యాంగిల్ తీసుకోవాలి.

56. **వాహనాల నంబర్ ప్లేట్లు:** ప్రమాదాల వార్తల్లో నంబర్ ప్లేట్ స్పష్టంగా ఉండాలి.

57. **వర్షపాతం దృశ్యాలు:** కురుస్తున్న వర్షంలో డివైస్ కి వాటర్ ప్రూఫ్ కవర్ వాడాలి.

58. **ఆందోళనల గ్రూప్ షాట్లు:** ధర్నాలో పాల్గొన్న జన సందోహం అంతా కవర్ అవ్వాలి.

59. **ప్లకార్డుల రాతలు:** నిరసనకారులు పట్టుకున్న ప్లకార్డ్ రాతలు ఫోటోలో చదివేలా ఉండాలి.

60. **పోలీస్ బందోబస్తు షాట్స్:** బందోబస్తు తీవ్రత తెలిపేలా యాంగిల్ ఉంచాలి.

61. **సభల డయాస్ షాట్స్:** వేదికపై ఉన్న ముఖ్య వ్యక్తులు ఫోకస్‌లో ఉండాలి.

62. **వినతిపత్రాలు ఇచ్చే క్షణం:** మెమోరాండం హ్యాండోవర్ చేసే సరైన క్షణాన్ని క్లిక్ చేయాలి.

63. **రైతుల ఎండిన పైర్లు:** నేల పగుళ్లు, ఎండిన పైరు ఒకే ఫ్రేమ్‌లో చూపించాలి.

64. **పగిలిన వాటర్ పైప్‌లైన్:** నీరు వృధాగా పోయే ఫోటో డెప్త్ షాట్ తీయాలి.

65. **డ్రెయిన్ పొంగుతున్న దృశ్యం:** రోడ్డుపై మురుగుపారే కంప్లీట్ వ్యూ తీయాలి.

66. **ఇళ్ల గోడల పగుళ్లు:** క్వారీ పేలుళ్ల వల్ల ఇళ్లకు పడిన పగుళ్లు క్లోజప్‌లో తీయాలి.

67. **వంతెనల రక్షణ గోడలు:** తెగిపడిన బ్రిడ్జ్ గిర్డర్లు క్లియర్‌గా చూపించాలి.

68. **పాఠశాల లీకేజీ కప్పులు:** వర్షానికి కారుతున్న స్కూలు సీలింగ్ ఫోటో తీయాలి.

69. **పింఛనుదారుల క్యూలైన్లు:** వృద్ధుల నిరీక్షణ తెలిపేలా క్యూలైన్ లెంత్ చూపించాలి.

70. **ఆసుపత్రి బెడ్ల కొరత:** నేలపై చికిత్స పొందే దృశ్యం కవర్ చేయాలి.

71. **ట్రాఫిక్ జామ్ పాట్స్:** నిలిచిపోయిన వాహనాల పొడవైన వరుసలు వైడ్‌గా తీయాలి.

72. **చెత్త కుప్పల విస్తీర్ణం:** చెత్త డస్ట్ బిన్ పొంగిపొర్లుతున్న ఫోటో తీయాలి.

73. **కరెంట్ వైర్ల వేలాడే దృశ్యం:** తలకు తగిలేలా ఉన్న వైర్లను మనుషులతో పోల్చి తీయాలి.

74. **నకిలీ విత్తనాల సంచులు:** సీజ్ చేసిన ప్యాకెట్ల లేబుళ్లు చదివేలా తీయాలి.

75. **మందుల ఎక్స్‌పైరీ డేట్:** కాలంచెల్లిన మందుల బాటిల్ పై డేట్ క్లోజప్ తీయాలి.

76. **అక్రమ లేఅవుట్ బోర్డులు:** వెంచర్ పేరు, ప్లాట్ల బోర్డు స్కాన్ తరహాలో తీయాలి.

77. **వైకుంఠధామ తాళాలు:** గేటుకు పడిన తాళం కప్ప ఫోకస్‌లో ఉంచాలి.

78. **అంగన్‌వాడీ పిల్లల భోజనం:** పళ్లెంలో పెట్టిన అరకొర భోజనం ఫోటో తీయాలి.

79. **తాగునీటి బావులు:** మైలు దూరంలోని బావి వద్ద బిందెల వరుస చూపాలి.

80. **స్కూల్ బస్సుల కండిషన్:** బస్సు టైర్లు అరిగిపోయిన దృశ్యం క్లోజప్ తీయాలి.

81. **కలెక్టరేట్ ప్రజావాణి టెంట్:** ఎండలో వేచి ఉన్న అర్జీదారుల ఆవేదన చూపాలి.

82. **ధాన్యం బస్తాల తడిసిన దృశ్యం:** వర్షంలో తడిసిన ధాన్యం కుప్పలు కవర్ చేయాలి.

83. **అక్రమ మద్యం స్వాధీనం:** ఎక్సైజ్ పోలీసులు పట్టుకున్న బాటిళ్ల దొంతరలు తీయాలి.

84. **సైబర్ బాధితుని మెసేజ్:** మోసపూరిత డెబిట్ మెసేజ్ ఫోన్ స్క్రీన్‌షాట్ స్కాన్ చేయాలి.

85. **ఆటోల ఓవర్ లోడింగ్:** విద్యార్థులతో వెళ్తున్న ప్రమాదకర ఆటో దృశ్యం తీయాలి.

86. **పగిలిన రోడ్డు కల్వర్టులు:** రోడ్డు దిగువన కూలిపోయిన కల్వర్ట్ చూపాలి.

87. **స్టాక్ రిజిస్టర్ కాపీలు:** పీహెచ్‌సీ మందుల రిజిస్టర్ పత్రాలు స్కాన్ చేయాలి.

88. **పాస్‌బుక్ ప్రింటింగ్ మిస్టేక్స్:** పాస్‌బుక్‌లో తప్పుగా పడిన సర్వే నంబర్లు క్లోజప్ తీయాలి.

89. **చేనేత మగ్గాల నిలిపివేత:** మూతపడిన మగ్గాలు దుమ్ము పట్టిన దృశ్యం తీయాలి.

90. **చేపల మరణాల దృశ్యం:** చెరువు గట్టున కొట్టుకొచ్చిన చనిపోయిన చేపలు చూపాలి.

91. **హాస్టల్ మరుగుదొడ్ల కండిషన్:** పారిశుధ్యం లేని టాయిలెట్లు కవర్ చేయాలి.

92. **ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ ఆయిల్ లీకేజీ:** కాలిపోయిన ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ కింద ఆయిల్ లీక్ తీయాలి.

93. **ఆర్టీసీ బస్సు పాత టైర్లు:** బస్సు రీట్రేడింగ్ టైర్ల పగుళ్లు చూపాలి.

94. **పాయిజన్ తిన్న పంటలు:** పురుగుల మందు వల్ల దెబ్బతిన్న మిర్చి తోట తీయాలి.

95. **మున్సిపాలిటీ పంపింగ్ సెంటర్:** మోటార్లు కాలిపోయిన వాటర్ వర్క్స్ దృశ్యం తీయాలి.

96. **సిసి రోడ్డు కంకర తేలిన దృశ్యం:** రోడ్డుపై సిమెంట్ పోయి కంకర బయటపడటం తీయాలి.

97. **స్ట్రీట్ లైట్ బల్బులు లేని పోల్స్:** ఖాళీగా ఉన్న విద్యుత్ స్తంభాలు చూపాలి.

98. **సహకార సంఘం తాళాలు:** సొసైటీ ఆఫీసుకు వేసిన తాళం ఫోకస్ చేయాలి.

99. **కోల్డ్ స్టోరేజ్ గేట్ల వద్ద లోరీలు:** కిలోమీటర్ల మేర నిలిచిన లోరీల లైన్ తీయాలి.

100. **క్వాలిటీ ఫోటో జర్నలిజం:** ఫోటో చూస్తే వార్త అర్థమయ్యే స్థాయి క్వాలిటీ సాధించాలి.

విభాగం 5: సమాచార హక్కు చట్టం (RTI Act 2005) సూత్రాలు (401 - 500)

1. **పరిశోధనకు ప్రధాన ఆయుధం:** పరిశోధనాత్మక వార్తలకు ఆర్టీఐ చట్టాన్ని ప్రాథమిక ఆధారంగా వాడాలి.

2. **సెక్షన్ 6(1) దరఖాస్తులు:** పిఐఓకి పంపే దరఖాస్తులో కోరే సమాచారం పాయింటెడ్‌గా ఉండాలి.

3. **సెక్షన్ 2(j) తనిఖీ హక్కు:** ప్రభుత్వ రికార్డులు తనిఖీ చేసే, పనుల నమూనాలు పొందే హక్కు వాడాలి.

4. **30 రోజుల గడువు తనిఖీ:** 30 రోజుల్లో సమాచారం రాకపోతే మొదటి అప్పీలు దాఖలు చేయాలి.

5. **సెక్షన్ 6(3) బదిలీ:** తప్పుడు శాఖకు వేస్తే 5 రోజుల్లో సంబంధిత శాఖకు బదిలీ చేయమని అడగాలి.

6. **ధృవీకృత ప్రతులు (Certified Copies):** వార్తలో వాడే RTI పేపర్లు సీల్ మరియు సంతకం ఉన్నవై ఉండాలి.

7. **ఆడిట్ నివేదికల సేకరణ:** పంచాయతీలు, మున్సిపాలిటీల లోకల్ ఫండ్ ఆడిట్ రిపోర్టులు ఆర్టీఐలో కోరాలి.

8. **ఎం-బుక్ (M-Book) రికార్డులు:** పనుల నాణ్యత, చెల్లించిన బిల్లులను ఎం-బుక్ ప్రతుల ద్వారా సరిచూడాలి.

9. **కోర్టు ఫీజు స్టాంప్:** దరఖాస్తుకు రూ. 10 ఐపివో లేదా కోర్ట్ ఫీజు స్టాంప్ జత చేయాలి.

10. **ఆర్టీఐ డిజిటల్ భద్రత:** పొందిన RTI కాపీలను పిడిఎఫ్ చేసి గూగుల్ డ్రైవ్‌లో భద్రపరచాలి.

11. **లైఫ్ అండ్ లిబర్టీ (48 గంటలు):** వ్యక్తి ప్రాణానికి సంబంధించినదైతే 48 గంటల్లో సమాచారం కోరవచ్చు.

12. **సెక్షన్ 8 మినహాయింపులు:** దేశ భద్రతకు సంబంధించిన విభాగాలు తప్ప మిగతా సమాచారం అడగవచ్చు.

13. **ఉచిత సమాచార హక్కు:** గడువు దాటిన తర్వాత ఇచ్చే సమాచారానికి పైసలు చెల్లించాల్సిన పనిలేదు.

14. **మొదటి అప్పీలేట్ అధికారి:** సెక్షన్ 19(1) కింద 45 రోజుల్లోగా మొదటి అప్పీలు దాఖలు చేయాలి.

15. **రాష్ట్ర సమాచార కమీషన్:** మొదటి అప్పీలు పనిచేయకపోతే సెక్షన్ 19(3) కింద కమీషన్‌కు వెళ్లాలి.

16. **బిపిఎల్ (BPL) మినహాయింపు:** తెల్ల రేషన్ కార్డు ఉన్న పేదలకు ఆర్టీఐ ఫీజు నుండి మినహాయింపు ఉంటుంది.

17. **మూడో వ్యక్తి సమాచారం (Section 11):** థర్డ్ పార్టీ సమాచారం కోరితే నోటీసులు పంపే విధానం ఉంటుంది.

18. **దరఖాస్తుల రసీదు:** ఆర్టీఐ అక్నాలెడ్జ్‌మెంట్ కాపీని దాచుకోవాలి.

19. **ఆర్టీఐ నివేదికల ఆధారిత వార్తలు:** వార్తలో "రైట్స్ మీడియా పొందిన ఆర్టీఐ కాపీల ప్రకారం.." అని రాయాలి.

20. **సిటిజన్ జర్నలిజం ప్రోత్సాహం:** స్థానిక ప్రజలకు కూడా ఆర్టీఐ దరఖాస్తులు వేయడంలో శిక్షణ ఇవ్వాలి.

21. **ఆన్‌లైన్ ఆర్టీఐ పోర్టల్:** రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆన్‌లైన్ ఆర్టీఐ వెబ్‌సైట్‌లను వాడుకోవాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

22. **సమాచార స్పష్టత:** ఏ సంవత్సరానికి కావాలో తేదీలతో సహా అడగాలి.

23. **ప్రశ్నలు అడగకూడదు:** ఆర్టీఐలో "ఎందుకు చేయలేదు?" అని అడగరాదు, "రికార్డులు ఇవ్వండి" అని కోరాలి.

24. **సమాచార అధికారి పేరు:** PIO పేరు కాకుండా హోదాకు మాత్రమే దరఖాస్తు చేయాలి.

25. **సమాచార కాపీల ఫీజు:** ఏ4 సైజు పేజీకి రూ. 2 చొప్పున చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

26. **రిజిస్టర్డ్ పోస్ట్ విత్ ఎడి:** దరఖాస్తులను నేరుగా లేదా రిజిస్టర్డ్ పోస్టు ద్వారా పంపాలి.

27. **పిఐఓ జరిమానా:** సమయానికి సమాచారం ఇవ్వకపోతే రోజుకు రూ. 250 జరిమానా పడుతుంది.

28. **దరఖాస్తు తిరస్కరణ:** తిరస్కరిస్తే తగిన కారణాలు సెక్షన్‌తో సహా పిఐఓ తెలపాలి.

29. **శాఖల వారీగా ఆడిట్:** పాఠశాలలు, ఆసుపత్రుల ఆర్టీఐ కాపీలను సరిపోల్చాలి.

30. **కాంట్రాక్టర్ల అర్హతలు:** టెండర్ దస్త్రాలు, కాంట్రాక్టర్ లైసెన్స్ కాపీలు కోరవచ్చు.

31. **వైద్యారోగ్య నిధులు:** ఉచిత మందుల నిల్వల రికార్డులను ఆర్టీఐ ద్వారా పొందవచ్చు.

32. **పోలీస్ స్టేషన్ రికార్డులు:** ఎఫ్ఐఆర్‌లు, రోజువారీ క్రైమ్ డైరీలను పరిశీలించవచ్చు.

33. **పౌర సరఫరాల కేటాయింపులు:** రేషన్ షాపుల కోటా వివరాలు ఆర్టీఐతో బయటపెట్టవచ్చు.

34. **విద్యుత్ శాఖ కనెక్షన్లు:** వ్యవసాయ విద్యుత్ కనెక్షన్ల సీనియారిటీ జాబితా కోరవచ్చు.

35. **రోడ్ల గ్యారంటీ వివరాలు:** R&B రోడ్ల డిఫెక్ట్ లయబిలిటీ పీరియడ్ పత్రాలు పొందే హక్కు ఉంది.

36. **సంక్షేమ పథకాల లబ్దిదారులు:** కళ్యాణలక్ష్మి, పెన్షన్ల మంజూరు జాబితాలు పొందే హక్కు ఉంది.

37. **మున్సిపాలిటీ లేఅవుట్లు:** అక్రమ లేఅవుట్లకు అనుమతుల కాపీలు ఆర్టీఐతో సేకరించవచ్చు.

38. **ఫారెస్ట్ మైనింగ్:** అటవీ భూముల ఆక్రమణలపై ఆ శాఖ ఆర్టీఐ కాపీలు వాడాలి.

39. **మైనింగ్ రాయల్టీ:** క్వారీల రాయల్టీ చెల్లింపుల లెక్కలు పొందవచ్చు.

40. **వ్యవసాయ రాయితీలు:** విత్తనాలు, ఎరువుల రాయితీ లబ్ధిదారుల లిస్ట్ సేకరించవచ్చు.

41. **ఆర్టీఐ దుర్వినియోగం వద్దు:** వ్యక్తిగత వివాదాలకు ఆర్టీఐ ని వాడకూడదు.

42. **సమాచార విశ్లేషణ:** పొందిన 100 పేజీల్లో ముఖ్యాంశాలు గుర్తించాలి.

43. **పోస్టల్ ఆర్డర్ నంబర్:** దరఖాస్తులో IPO నంబరు రాసి కాపీ ఉంచుకోవాలి.

44. **తప్పుడు సమాచారం ఇస్తే:** అసత్య సమాచారం ఇస్తే కమీషన్‌కు ఫిర్యాదు చేయాలి.

45. **ప్రజా ప్రయోజన రుజువు:** ఆర్టీఐ వార్త ప్రచురణ వెనుక పబ్లిక్ ఇంట్రెస్ట్ చూపాలి.

46. **సమాచార రక్షణ:** ఆర్టీఐ కాపీలు చిరిగిపోకుండా పీడీఎఫ్ చేసుకోవాలి.

47. **సమాచార పారదర్శకత:** పంచాయతీ బోర్డుల పై ఆర్టీఐ బోర్డుల ఏర్పాటును డిమాండ్ చేయాలి.

48. **అప్పీలు దరఖాస్తుల ఫాలో-అప్:** మొదటి అప్పీలు హియరింగ్‌కు హాజరు కావాలి.

49. **కమీషన్ సమన్లు:** కమీషన్ నుండి వచ్చే నోటీసులకు స్పందించాలి.

50. **ఆర్టీఐ ఉద్యమ స్ఫూర్తి:** ఆర్టీఐ చట్టాన్ని గ్రామాల్లో ప్రజలకు పరిచయం చేయాలి.

51. **గ్రామ పంచాయతీ 15వ ఆర్థిక సంఘం నిధులు:** 15వ ఫైనాన్స్ నిధుల వర్క్ ఆర్డర్లు అడగాలి.

52. **రెవెన్యూ 22A నిషేధిత భూములు:** నిషేధిత భూముల జాబితా కాపీలు కోరవచ్చు.

53. **మున్సిపల్ డ్రెయిన్ ఒప్పందాలు:** డ్రెయిన్లు, రోడ్ల క్వాలిటీ రిపోర్టులు కోరాలి.

54. **మన ఊరు - మన బడి నిధులు:** బడుల్లో ఫర్నిచర్ కొనుగోలు బిల్లులు అడగాలి.

55. **పిహెచ్‌సీ ఉచిత మందుల నిల్వలు:** గడువు ముగిసిన మందుల డిస్పోజల్ రికార్డు కోరాలి.

56. **సైబర్ క్రైమ్ రికవరీలు:** పోలీసులు రికవరీ చేసిన సొత్తు వివరాలు అడగాలి.

57. **రేషన్ ఈ-పోస్ యంత్రాల రికార్డులు:** ఇ-పోస్ మిషన్ల పంపిణీ డేటా కోరాలి.

58. **కళ్యాణలక్ష్మి పెండింగ్ దరఖాస్తులు:** రిజెక్ట్ చేసిన దరఖాస్తుల కారణాలు అడగాలి.

59. **వ్యవసాయ ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల కేటాయింపు:** మంజూరైన డబుల్ పోల్ ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ల లిస్ట్ అడగాలి.

60. **ఆర్ అండ్ బి బిటి రోడ్లు గ్యారంటీ:** రోడ్డు కాంట్రాక్టర్ డిపాజిట్ బాండ్ కాపీలు కోరాలి.

61. **ఉపాధి హామీ మస్టర్ రోల్స్:** దొంగ హాజరు పట్టుకోవడానికి మస్టర్ కాపీలు అడగాలి.

62. **స్కూల్ మధ్యాహ్న భోజన బడ్జెట్:** కోడిగుడ్లు, కూరగాయల వ్యయం రికార్డు కోరాలి.

63. **హౌసింగ్ కార్పొరేషన్ ఇళ్ల బిల్లులు:** లబ్ధిదారుల బ్యాంక్ ఖాతాల్లో జమ అయిన వివరాలు అడగాలి.

64. **మైనింగ్ క్వారీ అనుమతులు:** పర్యావరణ అనుమతులు (EC) కాపీలు కోరాలి.

65. **వైద్యుల హాజరు రిజిస్టర్లు:** ప్రభుత్వ దవాఖానాల డాక్టర్ల బయోమెట్రిక్ హాజరు అడగాలి.

66. **అంగన్‌వాడీ రేషన్ సరుకులు:** బాలామృతం, గుడ్ల పంపిణీ రికార్డులు కోరాలి.

67. **పంచాయతీ ట్రాక్టర్ల పెట్రోల్ బిల్లులు:** డీజిల్ వినియోగం రిజిస్టర్ కాపీలు అడగాలి.

68. **మున్సిపల్ ప్రకటనల పన్నులు:** ఫ్లెక్సీల నుండి వచ్చిన పన్నుల ఆదాయం కోరాలి.

69. **పరిశ్రమల లేబర్ సేఫ్టీ ఆడిట్:** ఫ్యాక్టరీల ప్రమాదాల తనిఖీ నివేదికలు అడగాలి.

70. **వాహన చెక్‌పోస్టుల జరిమానాలు:** వసూలు చేసిన పన్నుల రసీదులు కోరాలి.

71. **పశు వైద్యశాలల మందుల కేటాయింపు:** పశువుల టీకాల నిల్వ వివరాలు అడగాలి.

72. **చేనేత పొదుపు లక్ష్మి నిధులు:** ప్రభుత్వం మ్యాచింగ్ గ్రాంట్ జమ చేసిన లెక్కలు అడగాలి.

73. **వికలాంగుల ఉపకరణాల పంపిణీ:** ట్రై సైకిళ్లు, వినికిడి యంత్రాల లబ్ధిదారుల లిస్ట్ కోరాలి.

74. **దేవాదాయ గుళ్ల భూముల కౌలు:** గుడి భూముల వేలం పాట రికార్డులు అడగాలి.

75. **వారసత్వ సంపద అభివృద్ధి నిధులు:** టూరిజం కేటాయించిన బడ్జెట్ బిల్లులు అడగాలి.

76. **అటవీ శాఖ మొక్కల నాటడం:** హరితహారం మొక్కల లెక్కింపు రికార్డు అడగాలి.

77. **మున్సిపల్ వీధి దీపాల కొనుగోలు:** ఎల్ఈడీ బల్బుల గ్యారంటీ కార్డ్ కాపీలు కోరాలి.

78. **ఫైర్ అన్-ఓసి పొందిన భవనాలు:** అగ్నిమాపక అనుమతులు లేని షాపింగ్ మాల్స్ లిస్ట్ అడగాలి.

79. **డ్రైనేజీ పూడిక తీత బిల్లులు:** పూడిక తీసిన మురుగు లారీల సంఖ్య రికార్డు అడగాలి.

80. **వాటర్ వర్క్స్ క్లోరినేషన్ టెస్టులు:** మంచినీటి నాణ్యత పరీక్షల రిపోర్టులు అడగాలి.

81. **ఆర్టీసీ స్క్రాప్ అమ్మకాలు:** పాత బస్సులు, టైర్ల వేలం పాట రికార్డు అడగాలి.

82. **సహకార బ్యాంకుల సురక్షిత రుణాలు**: మాఫీ అయిన రుణాల లబ్ధిదారుల జాబితా అడగాలి.

83. **కలెక్టరేట్ వాహన అద్దె బిల్లులు**: అధికారులు వాడే ప్రైవేట్ కార్ల బిల్లులు కోరాలి.

84. **మార్కెట్ యార్డ్ సెస్ వసూళ్లు**: రైతులతో వసూలు చేసిన మార్కెట్ ఫీజు లెక్కలు అడగాలి.

85. **గురుకులాల కూరగాయల టెండర్లు**: నిత్యావసరాల సప్లై కాంట్రాక్ట్ పేపర్లు కోరాలి.

86. **పోలీస్ వెల్ఫేర్ ఫండ్**: పోలీస్ సంక్షేమ నిధి ఖర్చుల వివరాలు అడగాలి.

87. **సబ్-రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయ ఆదాయం**: చలానాల ద్వారా వచ్చిన స్టాంప్ డ్యూటీ లెక్కలు అడగాలి.

88. **ఫుడ్ సేఫ్టీ శాంపిల్స్ టెస్టులు**: ల్యాబ్‌కు పంపిన ఆహార నమూనాల ఫలితాలు కోరాలి.

89. **హౌసింగ్ బోర్డ్ స్థలాల వేలం**: అమ్ముడైన ఓపెన్ ప్లాట్ల వివరాలు అడగాలి.

90. **చేప పిల్లల ఉచిత పంపిణీ**: చెరువుల్లో వదిలిన చేప పిల్లల లెక్కింపు ప్రతులు కోరాలి.

91. **సదరం శిబిరాల డాక్టర్ల రిపోర్టులు**: రిజెక్ట్ చేసిన వికలాంగుల మెడికల్ సర్టిఫికెట్లు అడగాలి.

92. **మిషన్ భగీరథ ట్రయల్ రన్స్**: లీకేజీల మరమ్మతులకు చేసిన ఖర్చు అడగాలి.

93. **పాఠశాలల విద్యుత్ బిల్లుల పెండింగ్**: కరెంట్ బిల్లుల బకాయిల రికార్డు అడగాలి.

94. **పట్టణ పార్కుల నిర్వహణ కాంట్రాక్టు**: పార్కుల కాంట్రాక్టర్ల అగ్రిమెంట్ పేపర్లు కోరాలి.

95. **అంగన్‌వాడీ భవనాల నిర్మాణాలు**: కేటాయించిన బడ్జెట్, పనుల ప్రగతి నివేదిక అడగాలి.

96. **సిఎంఆర్ఎఫ్ అప్లికేషన్ల స్టాటస్**: సీఎంఆర్ఎఫ్ మంజూరైన వివరాలు అడగాలి.

97. **రోడ్ల సైన్ బోర్డుల కొనుగోలు**: రేడియం బోర్డులకు పెట్టిన వ్యయం అడగాలి.

98. **పశువుల దాణా పంపిణీ**: కరువు మండలాల్లో సబ్సిడీ గడ్డి పంపిణీ లిస్ట్ కోరాలి.

99. **స్మశానవాటికల భూసేకరణ**: వైకుంఠధామాలకు కొనుగోలు చేసిన భూమి రిజిస్ట్రేషన్ పేపర్లు అడగాలి.

100. **ఆర్టీఐ ప్రజా ఉద్యమం**: సమాచార హక్కును ప్రజాస్వామ్య రక్షణకు వాడాలని పిలుపునివ్వాలి.

విభాగం 6: ఇన్వెస్టిగేటివ్ జర్నలిజం & ఆడిట్ విశ్లేషణ (501 - 600)

1. **రహస్యాల ఛేదన:** అధికారులు దాచిపెట్టిన నిధుల దుర్వినియోగాన్ని పరిశోధించి తవ్వి తీయాలి.

2. **క్షేత్రస్థాయి వెరిఫికేషన్:** రికార్డుల్లో పూర్తయిన పనులు క్షేత్రస్థాయిలో ఉన్నాయో లేదో స్వయంగా చూడాలి.

3. **ఆడిట్ ఆక్షేపణల విశ్లేషణ:** ఆడిటర్లు ఎత్తిచూపిన రికవరీలు, ఫేక్ బిల్లుల ఆధారంగా వార్తలు రాయాలి.

4. **బినామీ పేర్ల వేట:** ఉపాధి హామీ, పథకాల్లో బినామీల పేర్లతో డ్రా చేసిన డబ్బులను పట్టుకోవాలి.

5. **నాణ్యతా ప్రమాణాల తనిఖీ:** రోడ్లు, డ్రెయిన్ల క్వాలిటీ కంట్రోల్ (Quality Control) నివేదికలను పరిశీలించాలి.

6. **టెండర్ అక్రమాలు:** సింగిల్ టెండర్లు, స్ప్లిట్ టెండర్ల వెనుక ఉన్న నిధుల మళ్లింపును బహిర్గతం చేయాలి.

7. **స్టింగ్ ఆపరేషన్ నిబంధనలు:** రహస్య రికార్డింగ్‌లు కేవలం ప్రజా ప్రయోజనం కోసమే చేయాలి.

8. **ఎడిటింగ్ లేని ప్రాథమిక ఆధారాలు:** రికార్డ్ చేసిన ఆడియో/వీడియోలను కట్టింగ్ లేదా ట్యాంపరింగ్ చేయకూడదు.

9. **ప్రైవసీ గౌరవం:** వ్యక్తిగత పడక గదులు, ప్రైవేట్ ప్రదేశాల్లో రహస్య కెమెరాలు వాడకూడదు.

10. **నిష్పాక్షిక విచారణ:** ఒకవైపు ఆరోపణలు వినడమే కాకుండా ఎదుటివారి వివరణ కూడా వినాలి.

11. **ఆస్తుల వివరాల పరిశీలన:** అధికారులు అక్రమంగా సంపాదించిన ఆస్తులపై ఆధారాలు సేరించాలి.

12. **కాంట్రాక్టర్ల కుమ్మక్కు:** అధికారులు, కాంట్రాక్టర్లు ఏకమై ప్రజాధనాన్ని దోచుకునే తీరును బయటపెట్టాలి.

13. **షెల్ కంపెనీల గుర్తింపు:** దొంగ లేఅవుట్లు, ఫేక్ కంపెనీల రిజిస్ట్రేషన్ పేపర్లను సరిచూడాలి.

14. **పర్యావరణ ధ్వంసం:** అక్రమ మైనింగ్, చెరువుల ఆక్రమణలపై ఆపరేషన్ రిపోర్టింగ్ చేయాలి.

15. **ఆధారాల రక్షణ:** ఇన్వెస్టిగేటివ్ డాక్యుమెంట్లను ఎడిటోరియల్ సేఫ్టీ లాకర్‌లో ఉంచాలి.

16. **ప్రజాధన నష్టం అంచనా:** అక్రమం వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాకు జరిగిన మొత్తం నష్టాన్ని లెక్కించాలి.

17. **విజిలెన్స్ విచారణల ఫాలో-అప్:** పాత విజిలెన్స్ విచారణలు ఏ దశలో ఉన్నాయో తిరగదోడాలి.

18. **మూలాల గోప్యత (Confidentiality):** సమాచారం ఇచ్చిన విజిల్‌బ్లోయర్ల పేర్లను బయటకు చెప్పకూడదు.

19. **బెదిరింపులకు వెరవకూడదు:** పరిశోధనాత్మక వార్తలు రాసేటప్పుడు ధైర్యంగా నిలబడాలి.

20. **న్యాయ నిపుణుల సలహా:** పెద్ద ఇన్వెస్టిగేటివ్ స్టోరీలు ప్రచురించే ముందు లీగల్ సెల్ పరిశీలనకు పంపాలి.

21. **బ్యాంక్ స్టేట్‌మెంట్ల విశ్లేషణ:** సొసైటీల ఖాతాల నుండి నిధుల డైవర్షన్ చూడాలి.

22. **జిఎస్‌టి నివేదికలు:** ఫేక్ బిల్‌తో పన్ను ఎగవేసిన వివరాలు పట్టుకోవాలి.

23. **సబ్-రిజిస్ట్రార్ ఆఫీస్ అక్రమాలు:** ప్రభుత్వ భూముల అక్రమ రిజిస్ట్రేషన్ కాపీలు సేకరించాలి.

24. **లేఅవుట్ ప్లానింగ్ ఉల్లంఘన:** హెచ్ఎండీఏ / కుడా అనుమతులు లేని లేఅవుట్లు చూడాలి.

25. **వైద్యరంగ ఇన్వెస్టిగేషన్:** నకిలీ ఆసుపత్రులు, క్వాక్ డాక్టర్ల దందాలను బయటపెట్టాలి.

26. **పాఠశాలల గుర్తింపు:** అనుమతులు లేని ప్రైవేట్ కార్పొరేట్ స్కూళ్లను ఎండగట్టాలి.

27. **మిలావత్ / కల్తీ దందాలు:** పాల కల్తీ, నకిలీ నెయ్యి తయారీ కేంద్రాలపై రిపోర్టింగ్ చేయాలి.

28. **పచ్చని అడవుల నరికివేత:** అడవులను నరికి వెంచర్లు వేసే రియల్ ఎస్టేట్ ముఠాలను పట్టుకోవాలి.

29. **డ్రగ్స్ & గంజాయి నెట్‌వర్క్:** పల్లెల్లో గంజాయి విక్రయ మూలాలను పోలీసులకు తెలిపి వార్త వేయాలి.

30. **బెల్ట్ షాపుల దందా:** గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అక్రమ మద్యం విక్రయాలను ఎండగట్టాలి.

31. **కాల్ మనీ రాకెట్లు:** అధిక వడ్డీలకు ల్యాండ్ కాగితాలు రాయించుకునే కేటుగాళ్లను బహిర్గతం చేయాలి.

32. **ఉపాధి హామీ మిషన్లు:** కూలీలకు బదులు జేసీబీలతో పనులు చేయించే అక్రమాలు పట్టాలి.

33. **వరి కొనుగోలు వ్యత్యాసాలు:** మిల్లుల్లో తరుగు పేరిట రైతులను దోచే పద్ధతి బయటపెట్టాలి.

***రచయిత: శ్రీ తాళ్ళపల్లి తిరుపతి - ఫౌండర్ ప్రెసిడెంట్ | ప్రచురణ & కాపీరైట్స్: రైట్స్ మీడియా సొసైటీ(రి.నెం. 269/2026)**

34. **కరువు సహాయ నిధులు:** ఇన్పుట్ సబ్సిడీ అక్రమ మంజూరుల జాబితా బయటపెట్టాలి.

35. **ప్రభుత్వ వాహనాల దుర్వినియోగం:** అధికారులు సొంత పనులకు వాడే సర్కార్ వాహనాల వివరాలు పట్టాలి.

36. **పక్కా ఇళ్ల కేటాయింపులు:** అర్హులైన పేదలను వదిలి బంధువులకు ఇళ్లు ఇచ్చిన తీరు చూపాలి.

37. **దేవాదాయ భూముల ఆక్రమణ:** గుడి భూములను ఆక్రమించిన బడా బాబులను బహిర్గతం చేయాలి.

38. **హాస్టళ్లలో భోజనం దొంగతనం:** మెస్ ఛార్జీల్లో నిధులు మింగే వార్డెన్లను పట్టుకోవాలి.

39. **మున్సిపల్ షాపింగ్ కాంప్లెక్స్:** తక్కువ అద్దెకు తీసుకుని సబ్‌లీజుకు ఇచ్చే దందాను బయటపెట్టాలి.

40. **ఫెర్టిలైజర్ సబ్సిడీ దారి మళ్లింపు:** రైతుల ఎరువులు పక్కదారిన పరిశ్రమలకు పోయే విధానం పట్టాలి.

41. **సరిహద్దు చెక్‌పోస్టులు:** రవాణా శాఖ చెక్‌పోస్టుల్లో మామూళ్ల దందాను స్టింగ్ చేయాలి.

42. **ఆర్టీసీ డిపోల ఆడిట్:** స్క్రాప్ విక్రయాల్లో జరిగిన కుంభకోణాలను తవ్వాలి.

43. **సొసైటీ నిధుల అక్రమాలు:** సహకార బ్యాంకుల డైరెక్టర్ల దొంగ రుణాలను బయటపెట్టాలి.

44. **కాలుష్య నియంత్రణ మండలి:** పరిశ్రమలకు నకిలీ పొల్యూషన్ ఎన్‌ఓసీల దందా పట్టాలి.

45. **పాస్‌పోర్ట్ నకిలీ పత్రాలు:** దళారులు నకిలీ సర్టిఫికెట్లతో వీసాలు ఇప్పించే వ్యవహారం చూపాలి.

46. **ఉద్యోగాల పేరుతో మోసాలు:** రైల్వే, బ్యాంక్ ఉద్యోగాల పేరుతో నిరుద్యోగులను ముంచే పఠాన్లను పట్టుకోవాలి.

47. **ఆర్టీఓ ఫిట్‌నెస్ సర్టిఫికెట్లు:** కాలంచెల్లిన బస్సులకు ఫిట్‌నెస్ ఇచ్చే అక్రమాలు ఎండగట్టాలి.

48. **ఫైర్ సేఫ్టీ లోపాలు:** వాణిజ్య భవనాల్లో అగ్నిమాపక సౌకర్యాలు లేని తీరు చూపాలి.

49. **కోల్డ్ స్టోరేజ్ అక్రమాలు:** రైతుల పంటల నిల్వలపై అధిక చార్జీల దోపిడీ రాయాలి.

50. **ఇన్వెస్టిగేటివ్ కంటిన్యూటీ:** వార్త రాసిన తర్వాత ప్రభుత్వం విచారణ కమిటీ వేసే వరకు వదలకూడదు.

51. **అక్రమ మైనింగ్ క్వారీ లీజులు:** లీజు విస్తీర్ణం దాటి బ్లాస్టింగ్స్ చేసే అక్రమాలు బహిర్గతం చేయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

52. **చెరువు శిఖం కబ్జాలు:** బఫర్ జోన్లలో ప్లాట్లు చేసి అమ్మే రియల్ ఎస్టేట్ మోసాలు పట్టాలి.

53. **ప్రభుత్వ స్థలాల ఎన్ఓసీలు:** నకిలీ ఎన్ఓసీలతో లేఅవుట్లకు అనుమతులు పొందిన తీరు బయటపెట్టాలి.

54. **ఫేక్ ధృవీకరణ పత్రాలు:** కుల, ఆదాయ నకిలీ సర్టిఫికెట్లు పొందే రాకెట్ ను ఛేదించాలి.

55. **ఆసుపత్రుల ఆరోగ్యశ్రీ అక్రమాలు:** చేయని ఆపరేషన్లకు ఫేక్ బిల్లులు చేసే ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులను పట్టాలి.

56. **మెడికల్ షాపుల్లో నిరోధిత మందులు:** డాక్టర్ ప్రిస్క్రిప్షన్ లేకుండా మత్తు మందుల విక్రయం బయటపెట్టాలి.

57. **విద్యుత్ దొంగతనాలు:** భారీ ఫ్యాక్టరీలలో కరెంట్ మీటర్లు బైపాస్ చేసే దందా పట్టాలి.

58. **వాటర్ బాట్లింగ్ ప్లాంట్లు:** అనుమతులు లేని ఆర్వో వాటర్ ప్లాంట్ల దందాను బయటపెట్టాలి.

59. **ప్రైవేట్ ఫైనాన్స్ వేధింపులు:** రాయించుకున్న ప్రోనోట్ల ద్వారా పేదలను ముంచే వడ్డీ రాక్షసులను పట్టాలి.

60. **నకిలీ క్రిమిసంహారకాలు:** పురుగుల మందుల కల్తీ వల్ల పంటలు ఎండిపోయే తీరు చూపాలి.

61. **ఆన్‌లైన్ బెట్టింగ్ గేమ్‌లు:** యువతను బలి తీసుకుంటున్న బెట్టింగ్ యాప్‌ల నెట్‌వర్క్ ఎండగట్టాలి.

62. **స్కూల్ బస్సుల డ్రైవర్ల మోసాలు:** లైసెన్స్‌లు లేని డ్రైవర్లతో పిల్లల ప్రాణాలతో చెలగాటం చూపాలి.

63. **హరితహారం ట్రీ గార్డ్ల అక్రమాలు:** మొక్కలు నాటకుండానే ఫేక్ ట్రీ గార్డ్ బిల్లులు చేయడం పట్టాలి.

64. **మున్సిపల్ చెత్త వాహనాల డీజిల్:** డీజిల్ దొంగతనం చేసే మున్సిపల్ డ్రైవర్ల దందాను బయటపెట్టాలి.

65. **పశువుల అక్రమ రవాణా:** పశువులను ఊపిరి ఆడకుండా తరలించే కంటైనర్లను ఎండగట్టాలి.

66. **టోల్ ప్లాజా అక్రమ వసూళ్లు:** విడతల వారీగా అదనపు ఛార్జీలు వసూలు చేసే టోల్ గేట్ల మోసాలు పట్టాలి.

67. **రైల్వే టికెట్ల తత్కాల్ బ్లాకింగ్:** సాఫ్ట్‌వేర్ ద్వార తత్కాల్ టికెట్లు బ్లాక్ చేసే దళారులను పట్టాలి.

68. **కో ఆపరేటివ్ సొసైటీల ఎలక్షన్లు:** ఓటర్ల జాబితాలో దొంగ ఓటర్లు చేర్చే పద్ధతి బయటపెట్టాలి.

69. **ఆయిల్ మిల్లుల కల్తీ నూనెలు:** పామాయిల్‌లో రసాయనాలు కలిపి ప్యాకింగ్ చేసే ఫ్యాక్టరీలు పట్టాలి.

70. **ప్రభుత్వ ఐటిఐ నిధులు:** ల్యాబ్ పరికరాలు కొనుగోలు చేయకుండా ఫేక్ వోచర్లు చేయడం బయటపెట్టాలి.

71. **గ్రానైట్ రవాణా నిబంధనలు:** రోడ్ల పరిమితికి మించి ఓవర్ లోడ్ తరలించే లారీలను ఎండగట్టాలి.

72. **చేపల చెరువుల ఇల్లీగల్ కరెంట్:** అక్రమ కరెంట్ కనెక్షన్లతో రొయ్యల చెరువుల దందా పట్టాలి.

73. **సినిమా థియేటర్లలో అధిక ధరలు:** వాటర్ బాటిళ్లు, పాప్‌కార్న్ అధిక ధరల దోపిడీని చూపాలి.

74. **సూపర్ మార్కెట్ల వేయింగ్ మిషన్లు:** తూకాల్లో మోసం చేసే ఎలక్ట్రానిక్ కాంటాలను పట్టాలి.

75. **ఆర్టీసీ కార్గో కొరియర్ బిల్లులు:** బుకింగ్ ఛార్జీల్లో అక్రమాలు చేసే ఏజెంట్లను బయటపెట్టాలి.

76. **అనాథ శరణాలయాల నిధులు:** విదేశీ విరాళాలు పక్కదారి పట్టించే ఆశ్రమాలను ఎండగట్టాలి.

77. **వైద్యుల క్లినికల్ ట్రయల్స్:** పేదలపై అనుమతులు లేకుండా చేసే ఔషధ ప్రయోగాలు బయటపెట్టాలి.

78. **నకిలీ బంగారు ఆభరణాలు:** తక్కువ క్యారెట్లతో పసిడి విక్రయించే జ్యువెలరీ మోసాలు పట్టాలి.

79. **మద్యం దుకాణాల సిండికేట్:** రాత్రి 11 దాటినా షట్టర్లు తీసి ఎమ్మార్పీ కంటే ఎక్కువకు అమ్మడం చూపాలి.

80. **సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీల దుమ్ము కాలుష్యం:** ఫ్యాక్టరీల వల్ల పల్లెల్లో శ్వాసకోస రోగాలు రావడం బయటపెట్టాలి.

81. **మహాత్మా గాంధీ జాతీయ ఉపాధి హామీ:** మెటీరియల్ కాంపోనెంట్ నిధుల మళ్లింపు పట్టాలి.

82. **పట్టణ పారిశుధ్య కార్మికుల పిఎఫ్:** కార్మికుల జీతాల్లో ఈఎస్ఐ, పీఎఫ్ కట్ చేసి జమ చేయని కాంట్రాక్టర్లను ఎండగట్టాలి.

83. **ప్రభుత్వ నివేశన స్థలాల కబ్జా:** రాజీవ్ స్వగృహ, లేఅవుట్ ప్లాట్లను కబ్జా చేసే ముఠాలను పట్టాలి.

84. **విత్తన కంపెనీల ఫేక్ క్లెయిమ్‌లు:** ఎకరాకు 30 క్వింటాళ్లు వస్తుందని మోసం చేసే కరపత్రాలు బయటపెట్టాలి.

85. **వ్యవసాయ రుణాల రీషెడ్యూల్ మోసాలు:** బ్యాంక్ అధికారులు ఇన్సూరెన్స్ డబ్బులు మింగే తీరు చూపాలి.

86. **రైల్వే లగేజ్ వ్యాన్ల అక్రమాలు:** అనుమతి లేని అక్రమ పార్సిళ్ల తరలింపు పట్టాలి.

87. **దేవాదాయ భూముల కౌలు బకాయిలు:** ఏళ్ల తరబడి కౌలు చెల్లించని బడా రాజకీయ నాయకులను ఎండగట్టాలి.

88. **హాస్టళ్లలో బియ్యం రీ-సైక్లింగ్:** దొడ్డు బియ్యాన్ని నల్లబజారుకు మళ్లించే వార్డెన్లను పట్టుకోవాలి.

89. **మున్సిపల్ వాహనాల ఇన్సూరెన్స్:** ఇన్సూరెన్స్ లేకుండా తిరిగే చెత్త ట్రాక్టర్ల వ్యవహారం చూపాలి.

90. **ఫైర్ వర్క్స్ బాణాసంచా గోడౌన్లు:** జనావాసాల మధ్య అక్రమంగా బాంబుల నిల్వ చేయడం బయటపెట్టాలి.

91. **సబ్-రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయ దళారులు:** స్లాట్ బుకింగ్ లేకుండానే అక్రమ రిజిస్ట్రేషన్లు చేసే తీరు పట్టాలి.

92. **అంగన్‌వాడీ పోషకాహార రవాణా:** గర్భిణులకు అందాల్సిన గుడ్లు మార్కెట్లో అమ్మడం పట్టుకోవాలి.

93. **పశు వైద్యశాలల సిబ్బంది గైర్హాజరు:** కంపౌండర్లే డాక్టర్లుగా చలామణి అయ్యే దవాఖానాలు చూపాలి.

94. **పట్టణ గ్రీనరీ నిధులు:** నాటిన మొక్కలు ఎండిపోయినా మళ్లీ బిల్లులు చేసే మున్సిపల్ అక్రమాలు పట్టాలి.

95. **పాఠశాల మైదానాల కమర్షియల్ వాడకం:** స్కూలు గ్రౌండ్లను ఫంక్షన్లకు అద్దెకిచ్చే హెచ్ఎంలను ఎండగట్టాలి.

96. **చేనేత క్లస్టర్ నిధులు:** చేనేత క్లస్టర్ల నిర్మాణంలో బినామీ కంపెనీల కాంట్రాక్ట్లు బయటపెట్టాలి.

97. **కలెక్టరేట్ రికార్డు రూమ్స్:** ప్రభుత్వ ముఖ్య ఫైళ్లు మాయమయ్యే తీరుపై ఇన్వెస్టిగేషన్ చేయాలి.

98. **చేపల సొసైటీ దొంగ సభ్యత్వాలు:** మత్స్యకారులు కాని వారికి సొసైటీ కార్డులు ఇవ్వడం పట్టాలి.

99. **ఆర్టీసీ స్పేర్ పార్ట్స్ కొనుగోలు:** నాణ్యత లేని బస్సు పార్ట్స్ కొనుగోలు కుంభకోణం తవ్వాలి.

100. **ఇన్వెస్టిగేటివ్ రిపోర్టింగ్ విజయం:** ఆధారాలు బహిర్గతం చేసి చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకునేలా చేయడం.

విభాగం 7: ఫ్యాక్ట్ చెకింగ్ & డిజిటల్ సెక్యూరిటీ (601 - 700)

1. **సోషల్ మీడియా గాలి వార్తలు వద్దు:** వాట్సాప్, ఫేస్‌బుక్ మెసేజ్‌లను సరిచూడకుండా రాయకూడదు.
2. **రివర్స్ ఇమేజ్ సెర్చ్:** గూగుల్ రివర్స్ ఇమేజ్ సెర్చ్ ద్వారా ఫోటోల పాత మూలాలను కనుగొనాలి.
3. **ఒరిజినల్ మూలాల వేట:** సోషల్ మీడియాలో వచ్చే వైరల్ న్యూస్ ఒరిజినల్ సోర్స్ వెతకాలి.
4. **ప్రభుత్వ జీవోల తనిఖీ:** ఫేక్ జీవోలను అధికారిక వెబ్‌సైట్ (telangana.gov.in) లో చెక్ చేయాలి.
5. **జిల్లా ప్రో (PRO) స్పష్టత:** సందేహాస్పద వార్తలను కలెక్టరేట్ పిఆర్ఓ ద్వారా నిర్ధారించుకోవాలి.
6. **పాత వీడియోల గుర్తింపు:** వేరే చోట లేదా పాత సంవత్సరంలో జరిగిన ఘటనల వీడియోలు నమ్మకూడదు.
7. **టూ-స్టెప్ వెరిఫికేషన్:** ఇమెయిల్, వాట్సాప్‌లకు టూ-స్టెప్ సెక్యూరిటీ కోడ్ అమర్చుకోవాలి.
8. **క్లౌడ్ ఆటో బ్యాకప్:** సేకరించిన ఆధారాలను వెంటనే గూగుల్ డ్రైవ్ క్లౌడ్‌లో సేవ్ చేయాలి.
9. **నకిలీ ప్రొఫైల్స్ నివారణ:** సోషల్ మీడియాలో వచ్చే అపరిచిత కాల్స్, హ్యాకింగ్ లింక్‌లు నొక్కకూడదు.
10. **దిద్దుబాటు ప్రకటన (Corrigendum):** పొరపాటున తప్పు వార్త వేస్తే వెంటనే సవరణ నోట్ ప్రచురించాలి.
11. **వాయిస్ నోట్స్ జాగ్రత్త:** ఫోన్ ఆడియో రికార్డింగ్‌లను సేఫ్‌గా బ్యాకప్ తీసుకోవాలి.
12. **డిజిటల్ వాటర్‌మార్కింగ్:** మనం తీసిన ఒరిజినల్ ఫోటోలపై రైట్స్ మీడియా లోగో ఉండేలా చూడాలి.

13. **లొకేషన్ ట్యాగింగ్:** ఫోటోలు తీసేటప్పుడు జిపిఎస్ (GPS Location) ఆన్ ఉంచడం మంచిది.

14. **సైబర్ మోసాల విశ్లేషణ:** సైబర్ క్రైమ్ వార్తలలో మోసపోయిన తీరును స్పష్టంగా విశ్లేషించాలి.

15. **ఫిషింగ్ లింక్స్ అవేర్‌నెస్:** ప్రజలను ముంచే ఫేక్ యాప్‌లు, సైబర్ లింక్‌లపై అవగాహన వార్తలు రాయాలి.

16. **పబ్లిక్ వైఫై వాడకం వద్దు:** బహిరంగ ప్రదేశాల్లోని ఉచిత వైఫై వాడి వార్తలు లేదా ఆధారాలు పంపకూడదు.

17. **పాస్‌వర్డ్ గోప్యత:** మీ వెబ్‌సైట్ రిపోర్టర్ లాగిన్ పాస్‌వర్డ్ ఎవరికీ ఇవ్వకూడదు.

18. **డేటా డిలీషన్ నివారణ:** ముఖ్యమైన ఫైళ్లను పెన్‌డ్రైవ్ మరియు ఈమెయిల్ రెంటింటిలో ఉంచాలి.

19. **AI జనరేటెడ్ కంటెంట్ గుర్తింపు:** AI తో తయారు చేసిన నకిలీ ఫోటోలు, డీప్ ఫేక్ వీడియోలను పట్టుకోవాలి.

20. **సమాచార భద్రతా చట్టం:** డిజిటల్ పర్సనల్ డాటా ప్రొటెక్షన్ చట్టం పరిమితులను పాటించాలి.

21. **ఫ్యాక్ట్ చెక్ టూల్స్:** Yandex, InVID లాంటి టూల్స్ వాడి నిజానిజాలు తేల్చాలి.

22. **ట్విట్టర్ / X అఫీషియల్ హ్యాండిల్స్:** ప్రభుత్వ ఐఏఎస్, ఐపిఎస్ అధికారుల ట్వీట్లను కన్ఫర్మేషన్‌గా చూడాలి.

23. **వెబ్‌సైట్ యుఆర్ఎల్ తనిఖీ:** ప్రభుత్వ సైట్ల పోలికతో ఉండే ఫేక్ యుఆర్ఎల్‌లను గుడ్డిగా నమ్మకూడదు.

24. **ఎడిటెడ్ ఆడియోల పట్ల జాగ్రత్త:** వాయిస్ ఛేంజర్ ద్వారా క్రియేట్ చేసిన ఫేక్ ఆడియోలను కనిపెట్టాలి.

25. **డిజిటల్ ఫుట్‌ప్రింట్స్:** మీరు చేసే ఆన్‌లైన్ బ్రౌజింగ్ సురక్షితంగా ఉంచుకోవాలి.

26. **ఎన్‌క్రిప్టెడ్ మెసేజింగ్:** ఆధారాలు పంపడానికి సిగ్నల్ లేదా ఎన్‌క్రిప్టెడ్ వాట్సాప్ వాడాలి.

27. **మెటాడేటా తనిఖీ (EXIF Data):** ఫోటో తీసిన తేదీ, సమయం, లొకేషన్ మెటాడేటా ద్వారా చూడాలి.

28. **ఫేక్ ప్రెస్ నోట్లు:** లెటర్ హెడ్లు, సీళ్లు నకిలీవిగా క్రియేట్ చేసిన ప్రెస్ నోట్లను సరిచూడాలి.

29. **సైబర్ బుల్లీయింగ్ నిరోధం:** విలేకరులను ఆన్‌లైన్‌లో ట్రోల్ చేస్తే సైబర్ సెల్‌కు ఫిర్యాదు చేయాలి.

30. **మొబైల్ సెక్యూరిటీ:** ఆంటివైరస్ సాఫ్ట్‌వేర్ ఫోన్‌లో ఉంచుకోవడం మంచిది.

31. **సిమ్ కార్డ్ రక్షణ:** పిన్ లాక్ పెట్టుకుని సిమ్ స్వాపింగ్ మోసాల నుండి కాపాడుకోవాలి.

32. **స్క్రీన్‌షాట్ల డిజిటల్ సాక్ష్యం:** సోషల్ మీడియా పోస్టులను డిలీట్ చేయక ముందే స్క్రీన్‌షాట్ తీయాలి.

33. **వెబ్‌సైట్ ఆర్కైవింగ్:** ముఖ్యాంశాల వెబ్ పేజీలను archive.is లో ఆర్కైవ్ చేయాలి.

34. **ఫేక్ అకౌంట్ల బహిర్గతం:** అధికారుల పేర్లతో ఉండే ఫేక్ ఫేస్‌బుక్ ఖాతాలపై హెచ్చరిక వార్తలు వేయాలి.

35. **డిజిటల్ సిగ్నేచర్లు:** జివోలపై డిజిటల్ సిగ్నేచర్ ఉందో లేదో వెరిఫై చేయాలి.

36. **డ్రోన్ కెమెరా నిబంధనలు:** అనుమతి లేకుండా రెడ్ జోన్లలో డ్రోన్ ఫోటోలు తీయకూడదు.

37. **లైవ్ స్ట్రీమింగ్ జాగ్రత్తలు:** అల్లర్లు జరిగే చోట లైవ్ స్ట్రీమ్ చేసి శాంతిభద్రతలకు భంగం కలిగించవద్దు.

38. **డిజిటల్ సబ్‌స్క్రిప్షన్ నకిలీలు:** మన పోర్టల్ పేరుతో వచ్చే ఫేక్ సబ్‌స్క్రిప్షన్ లింక్స్‌పై నోట్ వేయాలి.

39. **స్పామ్ ఇమేజెస్ భద్రత:** తెలియని ఇమెయిల్ అటాచ్‌మెంట్లు ఓపెన్ చేయరాదు.

40. **గూగుల్ లెన్స్ వాడకం:** ఫోటోలోని రాతలు, ప్రదేశాలను గూగుల్ లెన్స్‌తో కన్ఫర్మ్ చేయాలి.

41. **ఫోటో మానిప్యులేషన్:** ఫోటోషాప్ చేసిన ఫేక్ ఫోటోలను నిపుణులతో చెక్ చేయించాలి.

42. **డిజిటల్ హక్కుల అవగాహన:** డిజిటల్ రైట్స్ పట్ల ప్రతీ రిపోర్టర్ నాలెడ్జ్ పెంచుకోవాలి.

43. **హ్యాకింగ్ బెదిరింపులు:** సైట్ హ్యాక్ చేసే ప్రయత్నాలు జరిగితే టెక్నికల్ టీమ్‌కు చెప్పాలి.

44. **కాల్ రికార్డింగ్ చట్టాలు:** ఆడియో రికార్డింగ్ ఆధారాల ప్రచురణపై జాగ్రత్త వహించాలి.

45. **డిజిటల్ మీడియా కోడ్:** ఐటీ యాక్ట్ 2021 డిజిటల్ మీడియా గైడ్‌లైన్స్ పాటించాలి.

46. **వాట్సాప్ గ్రూప్ అడ్మిన్ రెస్పాన్సిబిలిటీ:** విలేకరి నడిపే గ్రూపుల్లో తప్పుడు వార్తలు రాకుండా చూడాలి.

47. **సమాచార క్రాస్ చెకింగ్:** కనీసం ముగ్గురు స్వతంత్ర వ్యక్తులతో వార్తను కన్ఫర్మ్ చేయాలి.

48. **డేటా ప్రైవసీ రక్షణ:** సాధారణ పౌరుల ఆధార్, బ్యాంక్ అకౌంట్ నంబర్లు వార్తల్లో బ్లర్ చేయాలి.

49. **సైబర్ క్రైమ్ పోలీస్ సమాచారం:** ఆన్‌లైన్ మోసాల బాధితులకు 1930 కాల్ చేయమని చెప్పాలి.

50. **డిజిటల్ జర్నలిజం ఎథిక్స్:** ప్రింట్ మీడియా స్థాయి నాణ్యతను డిజిటల్‌లో పాటించాలి.

51. **ఫ్యాక్ట్ చెక్ హెడ్‌లైన్స్:** "వైరల్ వీడియోలో నిజమెంత?" అని ఫ్యాక్ట్ చెక్ శీర్షికలు వేయాలి.

52. **ఇన్‌స్టాగ్రామ్ మోసాల హెచ్చరికలు:** ఇన్‌స్టాలో లోన్లు ఇచ్చే ఫేక్ పేజీలను బహిర్గతం చేయాలి.

53. **యూట్యూబ్ క్లిక్‌బైట్ ఖండన:** యూట్యూబ్‌లో ప్రచారమయ్యే అసత్యపు మరణ వార్తలను ఖండించాలి.

54. **ఫేక్ కరెన్సీ నోట్లు:** మార్కెట్లో తిరిగే ఫేక్ కరెన్సీ గుర్తింపుపై వార్తలు వేయాలి.

55. **క్యూఆర్ కోడ్ స్కామ్స్:** క్యూఆర్ కోడ్ స్కాన్ చేస్తే డబ్బులు పోయే విధానం హెచ్చరించాలి.
56. **ఎటిఎమ్ క్లోనింగ్ మోసాలు:** ఎటిఎమ్ మిషన్ల వద్ద జరిగే స్కిమ్మింగ్ మోసాలపై ఆర్టికల్స్ రాయాలి.

57. **ఫేక్ వాట్సాప్ ఎపికె ఫైళ్లు:** వాట్సాప్ పింక్ వంటి హ్యాకింగ్ ఎపికె ఫైళ్లపై జాగ్రత్తలు రాయాలి.

58. **క్రిప్టో కరెన్సీ మోసాలు:** అనుమతులు లేని క్రిప్టో ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ యాప్‌ల బండారం తీయాలి.

59. **ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ ఓటిపి:** ఓటీపీ ఎవరికీ చెప్పవద్దని సైబర్ పోలీసుల హెచ్చరికలు ప్రచురించాలి.

60. **ఫేక్ జాబ్ ఆఫర్ లెటర్లు:** మల్టీ నేషనల్ కంపెనీల పేర్లతో వచ్చే ఫేక్ ఆఫర్ ఉత్తరాలు తనిఖీ చేయాలి.

61. **సోషల్ నెట్‌వర్కింగ్ ప్రైవసీ:** రిపోర్టర్ తన సోషల్ ప్రొఫైల్‌ను సురక్షితంగా ఉంచుకోవాలి.

62. **స్మార్ట్‌ఫోన్ లొకేషన్ పర్మిషన్లు:** అనవసర యాప్‌లకు లొకేషన్ పర్మిషన్లు ఇవ్వకూడదు.

63. **క్లౌడ్ పాస్‌వర్డ్ మార్పిడి:** గూగుల్ డ్రైవ్ పాస్‌వర్డ్‌ను ప్రతి 3 నెలలకు ఒకసారి మార్చాలి.

64. **డిజిటల్ సాక్ష్యాల భద్రత:** వీడియో ఫైళ్లను ఒరిజినల్ క్వాలిటీలో సేవ్ చేయాలి.

65. **డిలీట్ అయిన ఫైళ్ల రికవరీ:** రికవరీ సాఫ్ట్‌వేర్ ద్వారా క్షేత్రస్థాయి డేటా రక్షించుకోవాలి.

66. **ఇమెయిల్ స్పూఫింగ్ నివారణ:** అఫీషియల్ ఇమెయిల్ హెడర్‌ను చెక్ చేసి దొంగ మెయిళ్లు పట్టుకోవాలి.

67. **వెబ్‌సైట్ కుకీస్ భద్రత:** క్షేత్రస్థాయి పరిశోధన సమయంలో ప్రైవేట్ బ్రౌజింగ్ వాడాలి.

68. **స్క్రీన్‌షాట్ల ఎడిటింగ్:** స్క్రీన్‌షాట్లలో బాధితుల నంబర్లు కట్ చేయాలి.

69. **స్పామ్ కాల్స్ నిరోధం:** ట్రూకాలర్ లేదా సిమ్ సెట్టింగ్స్ లో స్పామ్ కాల్స్ బ్లాక్ చేయాలి.

70. **డిజిటల్ కెమెరా మెమరీ కార్డ్:** ఎస్‌డీ కార్డులను జాగ్రత్తగా కవర్లలో ఉంచాలి.

71. **ఫేక్ ఫేస్‌బుక్ మెసెంజర్ మెసేజ్‌లు:** అత్యవసరంగా డబ్బులు కావాలనే ఫేక్ ఫ్రెండ్ మెసేజ్‌లు ఎండగట్టాలి.

72. **ఆన్‌లైన్ లోన్ యాప్‌ల వేధింపులు:** చైనా లోన్ యాప్‌ల బెదిరింపులపై పోలీసు ఫిర్యాదులు రాయాలి.

73. **వైఫై బ్లూటూత్ భద్రత:** బహిరంగ ప్రదేశాల్లో బ్లూటూత్, వైఫై ఆన్ ఉంచకూడదు.

74. **సెక్యూరిటీ ప్యాచ్ అప్‌డేట్లు:** స్మార్ట్‌ఫోన్ ఓఎస్ ని నిత్యం అప్‌డేట్ చేయాలి.

75. **డిజిటల్ ఐడి కార్డ్ భద్రత:** ప్రెస్ కార్డు ఫోటోను సోషల్ మీడియాలో క్యూఆర్ స్పష్టంగా పడేలా పెట్టకూడదు.

76. **ఫేక్ డొమైన్ నేమ్స్:** మన పోర్టల్ స్పెల్లింగ్ పోలికతో వచ్చే ఫేక్ వెబ్‌సైట్లను పట్టుకోవాలి.

77. **డిజిటల్ సర్వే మోసాలు:** ఆన్‌లైన్ లో సమాచారం దొంగిలించే ఫేక్ సర్వే లింకులు వేయకూడదు.

78. **ఈ-సిగరెట్లు ఆన్‌లైన్ విక్రయాలు:** నిషేధిత ఈ-సిగరెట్ల ఆన్‌లైన్ దందాను బహిర్గతం చేయాలి.

79. **ఆన్‌లైన్ మందుల అక్రమ విక్రయాలు:** ప్రిస్క్రిప్షన్ లేకుండా అన్-లైసెన్స్డ్ సైట్ల మందుల అమ్మకం పట్టాలి.

80. **ఫేక్ క్రెడిట్ కార్డ్ పాయింట్లు:** పాయింట్ల పేరుతో ఓటీపీలు గుంజే కాల్స్ పై హెచ్చరిక రాయాలి.

81. **డిజిటల్ సంతకాల ఫోర్జరీ:** పిడిఎఫ్ పత్రాలపై సంతకాలు కాపీ చేసే ముఠాలను బహిర్గతం చేయాలి.

82. **పాస్‌పోర్ట్ సేవా ఫేక్ సైట్లు:** ప్రభుత్వ అధికారిక పాస్‌పోర్ట్ సైట్ లాంటి ఫేక్ సైట్లు ఎండగట్టాలి.

83. **టెలిగ్రామ్ గేమింగ్ ఛానెళ్లు:** రోజుకు రూ. 10 వేలు వస్తాయనే ఫేక్ టెలిగ్రామ్ గ్రూప్‌లు వేయకూడదు.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth. Defending Rights.
www.rightsmedia.in

84. **డిజిటల్ జర్నలిజం ఫ్యాక్ట్ చెకింగ్ విభాగం:** సొసైటీ ఫ్యాక్ట్ చెక్ హెల్ప్‌లైన్ కు సందేహాలు పంపాలి.

85. **ఆన్‌లైన్ ట్రేడింగ్ యాప్‌ల అక్రమాలు:** అనుమతి లేని ఫారెక్స్ ట్రేడింగ్ మోసాలు బయటపెట్టాలి.

86. **వెబ్‌సైట్ కామెంట్స్ మోడరేషన్:** మన సైట్ లో అసభ్యకర కామెంట్లు రాకుండా మోడరేట్ చేయాలి.

87. **విశ్వసనీయ డిజిటల్ సోర్స్:** ఆధారాలు ఉన్న వార్తలనే సైట్ లో అప్‌లోడ్ చేయాలి.

88. **ఫ్యాక్ట్ చెకింగ్ వర్క్‌షాప్‌లు:** డిజిటల్ నిజనిర్ధారణ శిక్షణ తరగతులకు హాజరు కావాలి.

89. **డిజిటల్ నెట్‌వర్క్ భద్రత:** సొసైటీ యాక్సెస్ ఉన్న లాగిన్‌లను పబ్లిక్ కంప్యూటర్లలో వాడకూడదు.

90. **ఫేక్ కరెన్సీ ఆన్‌లైన్ విక్రయాలు:** సోషల్ మీడియాలో దొంగ నోట్లు అమ్మే రాకెట్లను పట్టుకోవాలి.

91. **వైరల్ ఆడియోల ఫోరెన్సిక్ చెక్:** అనుమానాస్పద వాయిస్ క్లిప్‌లను ల్యాబ్‌తో చెక్ చేయించాలి.

92. **స్మార్ట్‌ఫోన్ డేటా ఎన్‌క్రిప్షన్:** ఫోన్ స్టోరేజ్ ఎన్‌క్రిప్ట్ చేసి ఉంచాలి.

93. **ఫేక్ ఐఏఎస్/ఐపిఎస్ ప్రొఫైల్స్:** అధికారుల పేర్లతో ఉండే ఫేక్ అకౌంట్లను పోలీసులకు తెలపాలి.

94. **ఆన్‌లైన్ లాటరీ స్కామ్స్:** కేబీసీ, కేలండర్ లాటరీ పేరుతో వచ్చే ఫేక్ మెసేజ్‌లు హెచ్చరించాలి.

95. **డిజిటల్ హ్యాకింగ్ నివారణ:** టూ-ఫ్యాక్టర్ అథెంటికేషన్ తో అకౌంట్లు భద్రపరచుకోవాలి.

96. **విశ్వసనీయ సమాచార విస్తరణ:** ఫ్యాక్ట్ చెక్ చేసిన వార్తలకే డిజిటల్ ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.

97. **సోషల్ మీడియా గైడ్‌లైన్స్:** సంస్థ ప్రతిష్ఠ దెబ్బతినేలా వ్యక్తిగత ఖాతాల్లో రాయకూడదు.

98. **డిజిటల్ ఆర్కైవ్స్ నిర్వహణ:** పాత ఇన్వెస్టిగేషన్ ఫైళ్లు సైట్ ఆర్కైవ్‌లో భద్రపరచాలి.

99. **సైబర్ సెక్యూరిటీ అవేర్‌నెస్:** పాఠకులకు సైబర్ చట్టాలపై విజ్ఞానం అందించాలి.

100. **సత్యం మరియు పారదర్శకత:** డిజిటల్ యుగంలో నిజాన్ని మాత్రమే పాఠకుడికి అందించాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights.
www.rightsmedia.in

విభాగం 8: న్యాయపరమైన విలువలు & పరువు నష్టం చట్టాలు (701 -800)

1. **పరువు నష్టం (Defamation) హెచ్చరిక:** ఆధారాలు లేనిదే ఏ వ్యక్తి నైతిక ప్రవర్తనపై ఆరోపణలు చేయరాదు.
2. **సత్యమే శ్రీరామరక్ష:** 100% నిజమైన సమాచారం, ప్రజా ప్రయోజనం ఉన్న వార్తకు పరువు నష్టం వర్తించదు.
3. **అధికారుల వివరణ తప్పనిసరి:** ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న వ్యక్తి లేదా అధికారి క్లారిటీ వార్తలో ఉండాలి.
4. **పోక్సో (POCSO) చట్టం:** లైంగిక వేధింపుల బాధితుల, మైనర్ల పేర్లు ప్రచురించడం తీవ్రమైన నేరం.
5. **బాధితుల ముఖాలు బ్లర్ చేయడం:** చిన్నారులు, బాధితుల ఫోటోలు వేసేటప్పుడు ముఖాలు బ్లర్ చేయాలి.
6. **కోర్టు విచారణ కేసెస్ (Sub-judice):** కోర్టులో ఉన్న కేసుల్లో ముందే మనమే తీర్పులు ఇవ్వకూడదు.
7. **నిందితుడు vs నేరస్థుడు:** కోర్టు శిక్ష ఖరారు చేసే వరకు 'నేరస్థుడు' అనకూడదు, 'నిందితుడు' అనాలి.
8. **మత వైషమ్యాలు నివారించడం:** రెండు వర్గాల మధ్య ఉద్రిక్తతలు రేపే వార్తలు రాయకూడదు.
9. **బిఎన్ఎస్ (BNS) చట్టాల అవగాహన:** నూతన భారతీయ న్యాయ సంహిత చట్టాలపై స్పష్టత కలిగి ఉండాలి.
10. **లీగల్ సెల్ సంప్రదింపు:** నోటీసు అందిన 24 గంటల్లో సొసైటీ లీగల్ సెల్‌కు పంపాలి.
11. **కోర్టు ధిక్కార నేరం (Contempt):** న్యాయమూర్తులను, కోర్టు తీర్పులను అనుచితంగా విమర్శించకూడదు.
12. **సివిల్ పరువు నష్టం:** నష్టపరిహారం కోరే సివిల్ నోటీసులకు ఆధారాలతో కౌంటర్ ఇవ్వాలి.
13. **క్రిమినల్ పరువు నష్టం:** BNS ప్రకారం జైలు శిక్ష పడే అవకాశం ఉన్నందున వార్తలో జాగ్రత్త వహించాలి.
14. **ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల విమర్శ:** విధుల నిర్వహణలో లోపాలను విమర్శించవచ్చు కానీ వ్యక్తిగత జీవితాన్ని కాదు.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights.
www.rightsmedia.in

15. **ఆధారాల సర్టిఫికేషన్:** కోర్టులో చెల్లుబాటయ్యే రీతిలో ఆధారాల జిరాక్స్ ప్రతులు ఉంచుకోవాలి.

16. **రహస్యాల చట్టం (Official Secrets Act):** రక్షణ రంగ రహస్యాల జోలికి వెళ్లకుండా జాగ్రత్త పడాలి.

17. **కాపీరైట్ చట్టం:** వేరే పత్రికలు లేదా వెబ్‌సైట్ల టెక్స్ట్‌ను యథాతథంగా కాపీ కొట్టకూడదు.

18. **ఆధారాల త్యాగం వద్దు:** చట్టపరమైన నోటీసులు వచ్చినా మన వద్ద ఉన్న ఒరిజినల్ ప్రూఫ్స్ దాచుకోవాలి.

19. **అత్యవసర లీగల్ ఎయిడ్:** విలేకరిపై కేసు నమోదు అయితే లీగల్ సెల్ ఉచితంగా బెయిల్ దాఖలు చేస్తుంది.

20. **బాధితులకు ఉచిత న్యాయం:** పేద బాధితుల తరపున లీగల్ సెల్ ద్వారా ఉచితంగా కోర్టు కేసులు వేయాలి.

21. **కాపీరైట్ ఇన్‌ఫ్రింజ్‌మెంట్:** వేరే వాళ్ల ఫోటోలు అనుమతి లేకుండా వాడుకుంటే లీగల్ చిక్కులు వస్తాయి.
22. **కోర్టు విచారణల కవరేజ్:** కోర్టు హాలు లోపల మొబైల్ వాడకం, రికార్డింగ్‌లు చట్టరీత్యా నేరం.

23. **తీర్పుల కాపీలు:** కోర్టు తీర్పుల ఆపరేటివ్ పార్ట్ ఆధారంగానే వార్తలు రాయాలి.

24. **ముందస్తు బెయిల్ వార్తలు:** బెయిల్ దాఖలైనంత మాత్రాన నేరం రుజువు కానట్లు కాదు.

25. **పోలీస్ కస్టడీ రిమాండ్:** కస్టడీ రిపోర్ట్‌లో పోలీసులు రాసిన అంశాలను యథాతథంగా ప్రస్తావించాలి.

26. **ప్రివిలేజ్ మోషన్:** అసెంబ్లీ, పార్లమెంట్ సమావేశాల కవరేజ్‌లో సభాపతి ఆదేశాలు పాటించాలి.

27. **లైంగిక దాడి బాధితుల గుర్తింపు:** బాధితుల కాలనీ, బంధువుల పేర్లు రాసి గుర్తింపు బహిర్గతం చేయకూడదు.

28. **చైల్డ్ వెల్ఫేర్ కమిటీ (CWC):** అనాథ పిల్లల దత్తత వార్తల్లో సిడబ్ల్యూసి నిబంధనలు వాడాలి.

29. **ఆత్మహత్యల నివేదన:** ఆత్మహత్య చేసుకున్న పద్ధతిని వివరించకూడదు, హెల్ప్‌లైన్ నంబర్ వేయాలి.

30. **మనోరమ్యాత్మక దావాలు:** నాన్-కాగ్నిజబుల్ నేరాల వార్తల ప్రచురణలో జాగ్రత్త వహించాలి.

31. **ఎస్సీ/ఎస్టీ అట్రాసిటీ చట్టం:** కులం పేరుతో దూషించిన కేసుల్లో ఎఫ్ఐఆర్ ప్రతులను సరిచూడాలి.

32. **గృహహింస కేసులు:** భార్యాభర్తల గొడవల్లో ఒకరి వైపే తీర్పు ఇస్తూ వార్త రాయకూడదు.

33. **విడాకుల కేసులు:** కుటుంబ కోర్టుల విచారణ వివరాలు వ్యక్తిగతమైనవి కాబట్టి ప్రైవసీ ఉంచాలి.

34. **వ్యాపార పోటీ వివాదాలు:** రెండు కంపెనీల మధ్య గొడవల్లో బ్లాక్‌మెయిల్ వార్తలు వేయకూడదు.

35. **ఆహార భద్రతా చట్టం:** ఫుడ్ సేఫ్టీ అధికారులు సీజ్ చేసిన నివేదిక ఆధారంగానే రాయాలి.

36. **డ్రగ్స్ అండ్ కాస్మొటిక్స్ యాక్ట్:** నకిలీ మందుల ఫ్యాక్టరీల దాడులను లీగల్ నోట్‌తో వేయాలి.

37. **వినియోగదారుల ఫోరం (Consumer Court):** కన్స్యూమర్ కోర్టు తీర్పులను ప్రజల అవగాహన కొరకు రాయాలి.

38. **ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యాలు (PIL):** హైకోర్టులో వేసే పిఐఎల్ పిటిషన్ల కాపీలు సేకరించాలి.

39. **లోకాయుక్త విచారణలు:** లోకాయుక్త నోటీసుల ఆధారంగా అధికారుల అవినీతి వేయవచ్చు.

40. **మానవ హక్కుల కమీషన్ (NHRC):** హెచ్ఆర్‌సి నోటీసుల వివరాలు వార్తలో ప్రస్తావించాలి.

41. **ఎఫ్ఐఆర్ నివేదన:** ఎఫ్ఐఆర్‌లో ఉన్న పేర్లను మాత్రమే నిందితులుగా ప్రచురించాలి.

42. **ఛార్జ్‌షీట్ వివరాలు:** పోలీసులు కోర్టులో వేసిన ఛార్జ్‌షీట్ ద్వారా పక్కా ఆధారాలు లభిస్తాయి.

43. **స్టే ఆర్డర్లు:** కోర్టు ఇచ్చిన స్టే ఆర్డర్ల ప్రతులను గౌరవిస్తూ వార్తలు రాయాలి.

44. **ఇంజంక్షన్ ఆర్డర్లు:** ఆస్తి వివాదాల్లో కోర్టు ఇంజంక్షన్ ఆర్డర్ ఉంటే కవరేజ్ జాగ్రత్తగా చేయాలి.

45. **అసత్య ఆరోపణల కౌంటర్:** మనపై తప్పుడు కేసు పెడితే లీగల్ సెల్ ద్వారా బిఎన్ఎస్ 211 కింద కేసు వేయాలి.

46. **అడ్వకేట్ నోటీసులు:** వకీలు నోటీసు రాగానే భయపడకుండా లీగల్ సెల్‌కు పంపాలి.

47. **న్యాయవాదుల సలహా:** కాంప్లెక్స్ లీగల్ వార్తలకు సంస్థ అడ్వకేట్‌తో చెక్ చేయించాలి.

48. **కోర్టు విచారణల ఫాలో-అప్:** కేసు ముగిసే వరకు తుది తీర్పు ఏమిటో పాఠకులకు చెప్పాలి.

49. **చట్ట సవరణల అవగాహన:** కొత్తగా వచ్చే కేంద్ర, రాష్ట్ర చట్టాలపై విలేకరి అవగాహన పెంచుకోవాలి.

50. **చట్ట పరిధిలోనే జర్నలిజం:** చట్టం కంటే ఎవరికీ మినహాయింపు లేదని గుర్తుంచుకోవాలి.

51. **భారతీయ సాక్ష్య అధినియమ్ (BSB):** నూతన డిజిటల్ ఆధారాల చట్టాల నిబంధనలు తెలుసుకోవాలి.

52. **భారతీయ నాగరిక్ సురక్షా సంహిత (BNSS):** అరెస్ట్ నిబంధనలు, పోలీసు కస్టడీ గైడ్‌లైన్స్ వాడాలి.

53. **శాంతిభద్రతల సెక్షన్లు (BNS 191/192):** అల్లర్ల కేసుల రిపోర్టింగ్‌లో ఎఫ్ఐఆర్ కాపీలు చూడాలి.

54. **ప్రభుత్వ ఆస్తుల ధ్వంసం చట్టం:** ఆందోళనల్లో ప్రభుత్వ ఆస్తుల నష్టం కేసుల వార్తలు రాయాలి.

55. **పరిశ్రమల లేబర్ చట్టాలు:** ఫ్యాక్టరీ ప్రమాదాలలో కార్మికుల నష్టపరిహార చట్టం వాడాలి.

56. **మోటార్ వాహనాల చట్టం (MV Act):** హిట్ అండ్ రన్ కేసుల నూతన కఠిన చట్టాలు రాయాలి.

57. **పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం 1986:** పర్యావరణ కాలుష్య విచారణ నోటీసుల ప్రతులు వాడాలి.

58. **సమాచార భద్రత చట్టం (IT Act Section 66):** హ్యాకింగ్, ఆన్‌లైన్ నేరాల సెక్షన్లు ప్రస్తావించాలి.

59. **భూసేకరణ చట్టం 2013:** నిర్బంధ భూసేకరణ నష్టపరిహార నిబంధనలు రాయాలి.

60. **పాస్‌పోర్ట్ చట్టం 1967:** ఫేక్ పాస్‌పోర్ట్ కేసుల చట్టపరమైన వార్తలు వేయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights
www.rightsmedia.in

61. **ఎక్సైజ్ అండ్ ప్రోహిబిషన్ యాక్ట్:** గుడుంబా, అక్రమ మద్యం కేసుల లీగల్ నోట్ రాయాలి.

62. **ఫారెస్ట్ యాక్ట్ 1927:** అడవుల నరికివేత, స్మగ్లింగ్ కేసుల సెక్షన్లు పొందుపరచాలి.

63. **మైన్స్ అండ్ మినరల్స్ యాక్ట్:** అక్రమ క్వారీల సీజింగ్ నోటీసు ఆధారంగా రాయాలి.

64. **పట్టణ ప్రణాళిక చట్టాలు:** మున్సిపల్ నోటీసులు ఇచ్చినా కట్టిన అక్రమ భవనాలు చూపాలి.

65. **డిజాస్టర్ మేనేజ్‌మెంట్ యాక్ట్:** అత్యవసర విపత్తుల సమయంలో కలెక్టర్ ఉత్తర్వులు పాటించాలి.

66. **ఎస్సీ/ఎస్టీ కమిషన్ విచారణలు:** కమిషన్ జారీ చేసిన సుమోటో నోటీసులు కవర్ చేయాలి.

67. **మైనారిటీ కమీషన్ నివేదికలు:** మైనారిటీల హక్కుల ఉల్లంఘన విచారణలు వేయాలి.

68. **మహిళా కమీషన్ సమన్లు:** వేధింపుల కేసుల్లో మహిళా కమీషన్ విచారణలు రాయాలి.

69. **జాతీయ బీసీ కమీషన్:** బీసీ రిజర్వేషన్ల లీగల్ కేసుల వివరాలు అందించాలి.

70. **విద్యుత్ చట్టం 2003 (Electricity Act):** విద్యుత్ దొంగతనం విజిలెన్స్ కేసుల వివరాలు వేయాలి.

71. **పత్రికా మండలి మార్గదర్శకాలు (PCI):** ప్రెస్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా ప్రవర్తనా నియమాలు పాటించాలి.

72. **అసత్య కథనాల లీగల్ నోటీసు:** తప్పు వార్త రాస్తే పడే క్రిమినల్ లీగల్ కాన్సిక్వెన్సెస్ గుర్తుంచుకోవాలి.

73. **సాక్షుల రక్షణ చట్టం (Witness Protection):** ప్రధాన సాక్షుల పేర్లు ప్రచురణలో జాగ్రత్త వహించాలి.

74. **కోర్టుల మీడియా సెల్:** హైకోర్టు పిఆర్ఓ జారీ చేసే ప్రెస్ నోట్లే ప్రమాణంగా తీసుకోవాలి.

75. **సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల మార్గదర్శకాలు:** ల్యాండ్‌మార్క్ సుప్రీంకోర్టు జడ్జిమెంట్లు రిఫర్ చేయాలి.

76. **ఆర్టీఐ ఫస్ట్ అప్పీల్ ఆఫీసర్ నోటీసులు:** ఆఫీసర్లు ఇచ్చే ఆర్టీఐ హియరింగ్ ఉత్తర్వులు వేయాలి.

77. **పోలీస్ కంప్లైంట్ అథారిటీ (PCA):** పోలీసుల అక్రమాలపై అథారిటీకి ఫిర్యాదు చేసే వివరాలు రాయాలి.

78. **చైల్డ్ లేబర్ యాక్ట్:** చిన్న పిల్లలను పనిలో పెట్టుకున్న షాపులపై దాడులు రాయాలి.

79. **వృద్ధుల సంక్షేమ చట్టం:** కన్నవారిని వెళ్లగొట్టిన పిల్లలపై తల్లిదండ్రుల ఫిర్యాదులు రాయాలి.

80. **ట్రాన్స్‌జెండర్ల హక్కుల చట్టం:** ట్రాన్స్‌జెండర్ల రక్షణ, సంక్షేమ చట్టాలు రాయాలి.

81. **అవినీతి నిరోధక చట్టం (ACB Act):** ఏసీబీ దాడులు, రెడ్ హ్యాండెడ్ ట్రాప్‌ల వివరాలు పక్కాగా వేయాలి.

82. **ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టరేట్ (ED):** ఈడీ అటాచ్ చేసిన ఆస్తుల రిపోర్టుల ప్రతులు వాడాలి.

83. **సిబిఐ (CBI) ఛార్జ్‌షీట్లు:** సిబిఐ వేసిన ఎఫ్ఐఆర్ కాపీల ఆధారంగానే వార్తలు రాయాలి.

84. **కస్టమ్స్ యాక్ట్ (Customs Act):** విమానాశ్రయాల్లో బంగారం స్మగ్లింగ్ పట్టుబడిన వివరాలు వేయాలి.

85. **వన్యప్రాణి సంరక్షణ చట్టం (Wildlife Act):** అటవీ జంతువుల వేట కేసుల లీగల్ రిపోర్టింగ్ చేయాలి.

86. **డ్రగ్స్ కంట్రోల్ యాక్ట్:** మెడికల్ షాపుల సీజింగ్ నోటీసు ఆధారంగానే రాయాలి.

87. **విత్తన చట్టం (Seed Act):** నకిలీ విత్తన కంపెనీల లైసెన్స్ రద్దు ఉత్తర్వులు వేయాలి.

88. **ఫెర్టిలైజర్ కంట్రోల్ ఆర్డర్:** ఎరువుల బ్లాక్ మార్కెటింగ్ కేసుల వివరాలు రాయాలి.

89. **మున్సిపల్ చట్టాలు (Panchayat/Municipal Acts):** నిబంధనల ఉల్లంఘన సెక్షన్లు పేర్కొనాలి.

90. **లీగల్ మెట్రాలజీ యాక్ట్ (త్రాసాయి చట్టం):** తూకాల మోసాల కేసుల దాడులు రాయాలి.

91. **సబ్-రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయ నిషేధిత జాబితా:** 22A భూముల లీగల్ సెక్షన్లు వాడాలి.

92. **జీఎస్టి ఎగవేత కేసులు:** వాణిజ్య పన్నుల శాఖ దాడుల అధికారిక ప్రతులు చూడాలి.

93. **భూ వివాదాల రెవెన్యూ కోర్టులు:** ఆర్డీఓ, కలెక్టర్ కోర్టుల తీర్పుల కాపీలు వాడాలి.

94. **పట్టాదార్ పాస్‌బుక్ యాక్ట్:** భూ రికార్డుల సవరణ చట్టపరమైన వార్తలు రాయాలి.

95. **అక్రమ కట్టడాల కూల్చివేత నోటీసులు:** మున్సిపల్ కూల్చివేత ఆర్డర్లు జత చేయాలి.

96. **లీగల్ అడ్వైజర్ ఓపీనియన్:** అనుమానం ఉన్న ప్రతీ వార్తకు లీగల్ అడ్వైజర్ ఓపీనియన్ తీసుకోవాలి.

97. **బాధితులకు ఉచిత న్యాయ సహాయం (Legal Aid):** జిల్లా న్యాయసేవాధికార సంస్థ (DLSA) సేవలు ప్రచారం చేయాలి.

98. **విలేకరులకు లీగల్ ఇమ్యూనిటీ:** నిజమైన వార్తలకు సంస్థ లీగల్ సెల్ సంపూర్ణ రక్షణ ఇస్తుంది.

99. **న్యాయబద్ధమైన విలేకరి ప్రవర్తన:** చట్టాన్ని గౌరవిస్తూ నిర్భయంగా జర్నలిజం చేయాలి.

100. **చట్ట సమ్మతమైన జర్నలిజం:** ప్రతి అక్షరం చట్ట పరిధిలోనే ఉండాలని ప్రమాణం చేయాలి.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights
www.rightsmedia.in

విభాగం 9: క్షేత్రస్థాయి భద్రత, సంక్షేమం & ఉచిత భీమా (801 - 900)

1. **ఒంటరి రిపోర్టింగ్ వద్దు:** గంజాయి, అక్రమ మైనింగ్ వంటి రిస్క్ ప్రాంతాలకు ఒంటరిగా వెళ్లకూడదు.
2. **లైవ్ లొకేషన్ షేరింగ్:** సున్నితమైన ప్రాంతాలకు వెళ్లేముందు లొకేషన్ ఎడిటర్ కి పంపాలి.
3. **ఆవేశపడకూడదు:** క్షేత్రస్థాయిలో ఎవరైనా రెచ్చగొడితే ఆవేశపడకుండా శాంతంగా ఆధారాలు సేకరించాలి.
4. **స్థానిక పోలీస్ సమాచారం:** ప్రమాదకర ఇన్వెస్టిగేషన్‌కు వెళ్లేముందు ఎస్హెచ్ఓ (SHO) కి తెలపాలి.
5. **హెల్మెట్ & డ్రైవింగ్ సేఫ్టీ:** ప్రయాణాల్లో బైక్ నడిపేటప్పుడు హెల్మెట్ తప్పక ధరించాలి.
6. **ఉచిత ప్రమాద భీమా:** 3 నెలల ప్రొబేషన్ తర్వాత ఉచిత ప్రమాద భీమా క్లెయిమ్ పొందే హక్కు ఉంటుంది.
7. **100% ప్రీమియం సొసైటీదే:** గ్రూప్ యాక్సిడెంటల్ ఇన్సూరెన్స్ ఫీజు పూర్తిగా సొసైటీయే భరిస్తుంది.
8. **మానసిక ఒత్తిడి లేని వాతావరణం:** యాడ్స్ టార్గెట్లు లేవు కాబట్టి ప్రశాంతంగా పనిచేయాలి.
9. **ఆరోగ్య జాగ్రత్తలు:** ఎండల్లో తిరిగేటప్పుడు తగినంత మంచినీరు, ఓఆర్ఎస్ (ORS) తీసుకోవాలి.
10. **హెల్ప్‌లైన్ నంబర్ (+91 9959995782):** ఏ అత్యవసర పరిస్థితి వచ్చినా హెల్ప్‌లైన్‌కు కాల్ చేయాలి.
11. **కుటుంబ భద్రత ప్రాధానం:** ప్రాణాల మీదకు తెచ్చుకునే సాహసాలకు దిగకూడదు.
12. **రాత్రివేళ ప్రయాణాలు నివారించడం:** అత్యవసరమైతే తప్ప రాత్రివేళల్లో ఒంటరి ప్రయాణాలు చేయకూడదు.
13. **ఐడెంటిటీ ప్రదర్శన:** క్షేత్రస్థాయిలో అవసరమైనప్పుడు మాత్రమే ఐడి కార్డ్ చూపించాలి.
14. **వాహన నిబంధనల పాటించడం:** బైక్‌లపై 'ప్రెస్' స్టిక్కర్లు పెట్టుకుని చట్ట విరుద్ధ పనులు చేయకూడదు.
15. **భీమా నామినీ వివరాలు:** ఇన్సూరెన్స్ ఫారమ్‌లో కుటుంబ సభ్యుల నామినీ పేరు సరిగ్గా నమోదు చేయాలి.
16. **నగదురహిత చికిత్స (Cashless):** ప్రమాదం జరిగితే నెట్‌వర్క్ ఆసుపత్రుల్లో నగదురహిత

వైద్యం పొందవచ్చు.

17. **థర్డ్ పార్టీ దాడుల రక్షణ:** విలేకరిపై దాడి జరిగితే ఎస్పీ గారికి లీగల్ సెల్ ద్వారా ఫిర్యాదు వెళ్తుంది.

18. **విశ్రాంతి & రిఫ్రెష్‌మెంట్:** నిరంతరం పని ఒత్తిడికి గురికాకుండా వారానికి ఒకరోజు విశ్రాంతి తీసుకోవాలి.

19. **అత్యవసర ఫస్ట్ ఎయిడ్:** వాహనంలో ఎల్లప్పుడూ ప్రాథమిక చికిత్స కిట్ (First Aid Kit) ఉంచుకోవాలి.

20. **సంక్షేమ నిధి సాయం:** ప్రమాదంలో గాయపడిన విలేకరులకు సొసైటీ సంక్షేమ నిధి(అత్యవసర నిధి అందుబాటులో ఉంచేనే) నుండి సాయం అందజేస్తుంది.

21. **వారంలో రాత్రి నిద్ర:** రాత్రి సమయాల్లో నిద్ర లేకుండా రిపోర్టింగ్ చేసి ఆరోగ్యం పాడుచేసుకోవద్దు.

22. **వాహన మెయింటెనెన్స్:** మీ బైక్ బ్రేకులు, లైట్లు ఎప్పటికప్పుడు చెక్ చేయించుకోవాలి.

23. **వర్షాకాలం జాగ్రత్తలు:** భారీ వర్షాల్లో వాగులు దాటే ప్రయోగాలు చేయకూడదు.

24. **ఎలక్ట్రిక్ షాక్ ప్రమాదాలు:** వర్షాకాలంలో విద్యుత్ స్తంభాల వద్ద ఫోటోలు తీసేటప్పుడు జాగ్రత్త వహించాలి.

25. **రసాయన పరిశ్రమల కవరేజ్:** గ్యాస్ లీకేజీలు జరిగే చోట మాస్కులు ధరించాలి.

26. **కరోనా/వైరస్ సమయం:** అంటువ్యాధుల సమయంలో పిపిఇ కిట్లు, మాస్కులు వాడాలి.

27. **కలెక్టరేట్ ముట్టడి రిపోర్టింగ్:** ఆందోళనలు, ధర్నాల వద్ద లాఠీచార్జ్ జరిగితే సురక్షిత దూరంలో ఉండాలి.

28. **రాజకీయ సభల కవరేజ్:** సభల్లో తొక్కిసలాట జరిగే ఎగ్జిట్ పాయింట్ల వద్ద నిలబడకూడదు.

29. **అత్యవసర కాంటాక్ట్లు:** మీ ఫోన్ స్పీడ్ డయల్‌లో పోలీస్, అంబులెన్స్, హెల్ప్‌లైన్ నంబర్లు ఉండాలి.

30. **తీవ్ర మానసిక ఒత్తిడి:** డిప్రెషన్ అనిపిస్తే సంస్థ కౌన్సెలర్ లేదా సీనియర్లతో మాట్లాడాలి.

31. **జర్నలిస్టుల ఐక్యత:** స్థానిక విలేకరులతో మంచి సంబంధాలు ఉంచుకుని రక్షణ పొందాలి.

32. **మహిళా రిపోర్టర్ల భద్రత:** మహిళా విలేకరులు రాత్రివేళల్లో టీమ్ తో కలిసి వెళ్లాలి.

33. **అపరిచితుల ఆఫర్లు:** ఫీల్డ్‌లో అపరిచితులు ఇచ్చే కూల్‌డ్రింక్స్, తినుబండారాలు తీసుకోకూడదు.

34. **బాంబు బెదిరింపులు / దాడులు:** ప్రమాదకర వస్తువులు కనిపిస్తే ముట్టుకోకుండా పోలీసులకు చెప్పాలి.

35. **ఎత్తైన భవనాలపై రిపోర్టింగ్:** సేఫ్టీ గ్రిల్స్ లేని బిల్డింగ్‌లపై నిలబడి ఫోటోలు తీయకూడదు.

36. **అడవి ప్రాంతాల కవరేజ్:** ఫారెస్ట్ ఏరియాలో క్రూర మృగాలు, పురుగుల పట్ల జాగ్రత్త వహించాలి.

37. **సిగ్నల్ లేని ప్రాంతాలు:** నెట్‌వర్క్ లేని పల్లెలకు వెళ్లేముందు ఇంట్లో సమాచారం ఇవ్వాలి.

38. **భీమా డాక్యుమెంట్లు దాచడం:** ఇన్సూరెన్స్ బాండ్ కాపీ ఇంట్లో కుటుంబ సభ్యులకు అందుబాటులో ఉంచాలి.

39. **గాయపడిన వెంటనే హెల్ప్‌లైన్:** ఫీల్డ్‌లో చిన్న ప్రమాదం జరిగినా హెల్ప్‌లైన్‌కు తెలపాలి.

40. **రిపోర్టర్ క్షేమమే సంస్థకు ముఖ్యం:** వార్త కంటే విలేకరి ప్రాణం అత్యంత విలువైనదని గుర్తుంచుకోవాలి.

41. **న్యాయ సహాయం అత్యవసరం:** పోలీసులు అక్రమంగా అరెస్ట్ చేస్తే లీగల్ టీమ్‌కు మెసేజ్ పంపాలి.

42. **మీడియా పాస్ గుర్తింపు:** పోలీసు తనిఖీల వద్ద ప్రెస్ ఐడి కార్డ్ చూపించాలి.

43. **పాయిజన్/ఫుడ్ పాయిజన్ జాగ్రత్తలు:** హోటళ్లలో పరిశుభ్రమైన ఆహారం తీసుకోవాలి.

44. **మద్యం సేవించి రిపోర్టింగ్ నిషిద్ధం:** డ్యూటీలో ఉన్నప్పుడు మద్యం సేవించడం తీవ్ర నేరం.

45. **రిపోర్టర్ భద్రతా వర్క్‌షాప్‌లు:** సొసైటీ నిర్వహించే సేఫ్టీ క్లాసులకు హాజరు కావాలి.

46. **వాహన ఇన్సూరెన్స్:** విలేకరి తన బైక్ ఇన్సూరెన్స్ కరెక్ట్‌గా ఉంచుకోవాలి.

47. **రోగనిరోధక శక్తి:** క్రమం తప్పకుండా వ్యాయామం, మంచి ఆహారం తీసుకోవాలి.

48. **ఐడి కార్డ్ టాగ్ ధరించడం:** ఫీల్డ్‌లో ఉన్నప్పుడు ఐడి కార్డ్ మెడలో వేసుకోవాలి.

49. **పోలీస్ రక్షణ కోరడం:** తీవ్ర ప్రాణహాని ఉంటే జిల్లా ఎస్పీ గారికి రక్షణ అభ్యర్థన ఇవ్వాలి.

50. **సంక్షేమ పథకాల లబ్ధి:** విలేకరుల కుటుంబాలకు సొసైటీ సంక్షేమ పథకాలు వర్తింపజేయాలి.

51. **హెల్త్ కార్డ్ సౌకర్యం:** విలేకరులకు డిజిటల్ హెల్త్ ఐడి కార్డ్ ను భవిష్యత్తులో సొసైటీ నిధి అందుబాటులో ఉంటేనే సొసైటీ ఇస్తుంది.

52. **ఆటోమొబైల్ బ్రేక్ డౌన్ రక్షణ:** దూర ప్రయాణాల్లో బైక్ చెడిపోతే లోకల్ రిపోర్టర్ సహాయం కోరాలి.

53. **రాత్రివేళ ఒంటరి ఆసుపత్రి కవరేజ్:** మోసపూరిత ఆసుపత్రుల వద్ద ఒంటరిగా వెళ్లకుండా ఎడిటర్ కి తెలపాలి.

54. **వరద కాలువల వద్ద ఫోటోలు:** వరద ఉధృతిలో నిలబడి సెల్ఫీలు, ఫోటోలు తీయరాదు.

55. **మైనింగ్ బ్లాస్టింగ్స్ సమయం:** క్వారీలలో మైనింగ్ బ్లాస్టింగ్ చేసే వేళల్లో దూరంగా ఉండాలి.

56. **రసాయన గ్యాస్ లీకేజీలు:** గ్యాస్ వాసన వస్తే వెంటనే గాలి వీచే దిశకు ఎదురుగా వెళ్లాలి.

57. **క్యూఆర్ కోడ్ స్కాన్ ప్రొటెక్షన్:** వ్యక్తిగత వివరాలను తెలియని వ్యక్తి క్యూఆర్‌లకు పంపకూడదు.

58. **పోలీస్ లాఠీఛార్జ్ సేఫ్టీ:** గొడవలు జరిగే చోట విలేకరి ప్రెస్ కార్డు స్పష్టంగా కనిపించేలా వేసుకోవాలి.

59. **అత్యవసర మెడికల్ కిట్:** గాయాలైతే బ్యాండేజ్, డెట్టాల్ ఫోన్ బ్యాగ్‌లో ఉంచుకోవాలి.

60. **ఎండ దెబ్బ (Sunstroke) నివారణ:** వేసవిలో క్యాప్, మంచినీళ్ల సీసా ఎప్పుడూ వెంట ఉంచుకోవాలి.

61. **రాత్రి డ్రైవింగ్ డిప్పర్ వాడకం:** ఎదురు వాహనాల కాంతికి కళ్లు బైర్లు కమ్మకుండా వేగం తగ్గించాలి.

62. **క్రూర జంతువుల దాడులు:** అటవీ సరిహద్దు గ్రామాల్లో రాత్రివేళల్లో ఒంటరి రిపోర్టింగ్ వద్దు.

63. **విజిలెన్స్ దాడుల సమయం:** అధికారులు, బాధితుల గొడవల మధ్య దూరకుండా దూరం పాటించాలి.

64. **లిఫ్ట్ అడగడం నిషిద్ధం:** ఫీల్డ్‌లో అపరిచిత వాహనాల్లో లిఫ్ట్ తీసుకుని వెళ్లకూడదు.

65. **ఫోన్ ఛార్జింగ్ మెయింటెనెన్స్:** 40% కంటే తక్కువ ఛార్జింగ్ ఉంటే అత్యవసర ఫీల్డ్‌కు వెళ్లరాదు.

66. **వర్షంలో ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలు:** వర్షం పడితే ఫోన్, కెమెరా ప్లాస్టిక్ జిప్ లాక్ కవర్‌లో ఉంచాలి.

67. **రైల్వే ట్రాక్‌లపై రిపోర్టింగ్:** ట్రాక్‌లపై నిలబడి ఫోటోలు, లైవ్‌లు తీయడం తీవ్ర చట్టరీత్యా నేరం.

68. **పోలీస్ కస్టడీ మరణాల కవరేజ్:** ఆసుపత్రుల వద్ద జనం గుమిగూడే చోట సురక్షితంగా ఉండాలి.

69. **సామాజిక ఉద్రిక్తతల ప్రాంతాలు:** కర్ఫ్యూ విధించిన చోట పోలీసు అనుమతి పాస్ తీసుకోవాలి.

70. **రిపోర్టింగ్ సమయ సమతుల్యత:** కుటుంబానికి తగినంత సమయం ఇస్తూ శారీరక ఆరోగ్యం కాపాడుకోవాలి.
71. **ఉచిత ఆక్సిడెంటల్ ఇన్సూరెన్స్ రెన్యూవల్:** ఏటా క్లెయిమ్ బాండ్ల కరెక్ట్‌నెస్ చెక్ చేయాలి.

72. **రోడ్డు ప్రమాదాల బాధితుల సేవ:** ప్రమాదం చూసినప్పుడు వార్త కంటే ముందే 108 కి ఫోన్ చేయాలి.

73. **పోలీస్ రెస్పాన్స్ టీమ్‌లు:** అత్యవసర సమయాల్లో 100 / 112 కు డయల్ చేయాలి.

74. **విలేకరి ఐడి కార్డ్ మిస్‌యూజ్ నిరోధం:** కార్డు పోతే వెంటనే బ్లాక్ చేయించి కొత్తది కోరాలి.

75. **హెల్ప్‌లైన్ డెస్క్ వాట్సాప్ (+91 9959995782):** ప్రమాద మెసేజ్ పంపితే 24 గంటలు(రాత్రి వేళల్లో, సెలవు రోజుల్లో మినహా) రెస్పాన్స్ ఉంటుంది.

76. **రిపోర్టర్ డిప్రెషన్ కౌన్సెలింగ్:** మనోవేదనకు గురైతే సొసైటీ సైకియాట్రిస్ట్ సహాయం తీసుకోవాలి.

77. **విలేకరుల పిల్లల విద్య సహాయం:** ప్రమాదంలో చనిపోయిన విలేకరి పిల్లల చదువుకు సొసైటీ ఫండ్(సొసైటీ నిధి అందుబాటులో ఉంటేనే) ఇస్తుంది.

78. **మహిళా రిపోర్టర్ల వికాసం:** మహిళలకు ప్రత్యేక భద్రత మరియు రవాణా వసతిపై మార్గదర్శకాలు ఇస్తాము.

79. **ఆరోగ్య తనిఖీ శిబిరాలు:** ఏటా విలేకరులకు ఉచిత మెడికల్ చెకప్ క్యాంపులు నిర్వహిస్తాము.

80. **విలేకరుల సంక్షేమానికి ప్రాధాన్యం:** విలేకరి క్షేమంగా ఉంటేనే సత్యమైన జర్నలిజం సాధ్యమవుతుంది.

81. **రైడర్ సేఫ్టీ గేర్:** లాంగ్ డ్రైవ్‌లలో గ్లౌజెస్, హెల్మెట్ తప్పక వాడాలి.

82. **ఫీల్డ్‌లో ఐడి వెరిఫికేషన్:** పోలీసులు అడిగితే హుందాగా ప్రెస్ ఐడి ప్రదర్శించాలి.

83. **అగ్నిప్రమాద పొగ నివారణ:** పొగ ఉన్న చోట తడి గుడ్డ ముక్కుకు కట్టుకోవాలి.

84. **విషపూరిత నీటి ప్రాంతాలు:** రసాయన వ్యర్థాల చెరువుల్లోకి కాలిడకూడదు.

85. **విద్యుత్ షాక్ బాధితుల సేవ:** చెక్క కర్రలతో మాత్రమే కరెంట్ వైర్లను తొలగించాలి.

86. **పెంపుడు జంతువుల దాడులు:** కవాతు, కుక్కల దాడుల చోట జాగ్రత్తగా ఉండాలి.

87. **వర్షాకాలపు అంటువ్యాధులు:** కాచి చల్లార్చిన నీటిని మాత్రమే తాగావాలి.

88. **ఫుడ్ ఇన్ఫెక్షన్స్ నివారణ:** ఓపెన్ ఫుడ్స్, ఈగలు వాలిన తినుబండారాలు తినకూడదు.

89. **సైకో సోషల్ సపోర్ట్:** క్లిష్టమైన ఘటనలు చూసినప్పుడు మనసు ప్రశాంతంగా ఉంచుకోవాలి.

90. **లీగల్ రక్షణ హామీ:** సొసైటీ లీగల్ సెల్ ఎల్లప్పుడూ మీకు అండగా ఉంటుందని నమ్మాలి.

91. **విలేకరుల ఐక్యతా వేదిక:** కష్టాల్లో ఉన్న తోటి రిపోర్టర్‌కు తక్షణమే సాయం అందించాలి.

92. **సొసైటీ ప్రమాద భీమా పత్రాలు:** పాలసీ ప్రతులను భద్రంగా దాచుకోవాలి.

93. **అత్యవసర బ్లడ్ డోనర్స్ గ్రూప్:** సొసైటీ బ్లడ్ డోనర్ గ్రూప్‌లో సభ్యునిగా చేరాలి.

94. **వాహన బ్రేక్ తనిఖీలు:** కొండ ప్రాంతాలకు వెళ్లేముందు బైక్ బ్రేకులు చెక్ చేయాలి.

95. **రాత్రిపూట పెట్రోల్ నిల్వలు:** రాత్రి ప్రయాణాల్లో ట్యాంక్ ఫుల్ పెట్రోల్ ఉంచుకోవాలి.

96. **సెల్ఫీ మరణాల అడ్డుకట్ట:** ప్రమాదకర లోయలు, నదుల వద్ద సెల్ఫీలు తీసుకోకూడదు.

97. **పాముల కాటు జాగ్రత్తలు:** రాత్రివేళల్లో పొలాలకు వెళ్లేటప్పుడు టార్చ్ లైట్ వాడాలి.

98. **సహాయక సిబ్బంది గౌరవం:** తోటి డ్రైవర్లు, కెమెరామెన్లను గౌరవించాలి.

99. **మానసిక ఉల్లాస కార్యక్రమాలు:** ఏటా విలేకరుల కుటుంబాలతో స్నేహపూర్వక కలయికలు.

100. **రైట్స్ మీడియా భద్రతా సంకల్పం:** "విలేకరి భద్రత - కుటుంబ సంక్షేమమే సొసైటీ ప్రథమ ప్రాధాన్యం!"

విభాగం 10: ఆన్‌లైన్ అప్లికేషన్, ప్రొబేషన్ & ఐడి కార్డ్ రూల్స్ (901 - 1000)

1. **పారదర్శక ఆన్‌లైన్ ప్రాసెస్:** దరఖాస్తులు నేరుగా www.rightsmedia.in ద్వారా మాత్రమే స్వీకరించబడతాయి.

2. **దళారులను నమ్మవద్దు:** నియామకాల కొరకు ఎవరికైనా డబ్బులు ఇస్తే సొసైటీకి సంబంధం లేదు.

3. **ఆధార్ & విద్యార్హతలు:** అప్లికేషన్‌తో పాటు ఆధార్, కనీస విద్యార్హత పత్రాలు అప్‌లోడ్ చేయాలి.

4. **నో-క్రిమినల్ డిక్లరేషన్:** దరఖాస్తుదారుడిపై ఎలాంటి తీవ్రమైన క్రిమినల్ కేసులు లేవని స్వయం ప్రకటన ఇవ్వాలి.

5. **3 నెలల పరివీక్షణ కాలం (Probation):** ఎంపికైన వారు 3 నెలల పాటు ట్రయల్ పీరియడ్‌లో ఉంటారు.

6. **ఆన్‌లైన్ శిక్షణా వర్క్‌షాప్‌లు:** ప్రొబేషన్ కాలంలో ఉచిత జర్నలిజం శిక్షణా తరగతులకు హాజరు కావాలి.

7. **కనీస అసైన్‌మెంట్లు:** 3 నెలల్లో 10 ప్రత్యేక కథనాలు (ఆధారాలతో సహా), 2 RTI దరఖాస్తులు పూర్తి చేసి సమర్పించాలి.

8. **పర్ఫార్మెన్స్ రివ్యూ:** పనితీరు పరిశీలించిన తర్వాతే రెగ్యులర్ ప్రెస్ ఐడి కార్డ్ జారీ చేయబడుతుంది.
9. **ఐడి కార్డ్ ఒక బాధ్యత:** ఐడి కార్డు విలేకరి యొక్క నైతిక గౌరవానికి, బాధ్యతకు చిహ్నం.

10. **బెదిరింపులకు వాడకూడదు:** ఐడి కార్డు చూపించి అధికారులను లేదా వ్యాపారులను బెదిరించకూడదు.

11. **అక్రమ వసూళ్లు నిషేధం:** ప్రెస్ కార్డ్ ఉపయోగించి డబ్బులు గుంజితే తక్షణమే రద్దు చేస్తారు.

12. **క్రిమినల్ కేస్ నమోదు:** ఐడి కార్డు దుర్వినియోగం చేస్తే సొసైటీయే స్వయంగా పోలీస్ కేస్ పెడుతుంది.

13. **కార్డ్ బదిలీ నిషేధం:** మీ ప్రెస్ ఐడి కార్డును మీ మిత్రులకు లేదా ఇతరులకు ఇవ్వరాదు.

14. **వెబ్‌సైట్‌లో రద్దు చేసిన కార్డుల లిస్ట్:** రద్దు చేసిన ఐడి కార్డుల నంబర్లను సైట్‌లో డిస్‌ప్లే చేస్తాము.

RIGHTS MEDIA SOCIETY
Powering Truth, Defending Rights
www.rightsmedia.in

15. **హెల్ప్‌లైన్ సేవలు:** బాధితులకు ఉచిత లీగల్ ఎయిడ్ ఇప్పించడంలో చొరవ చూపాలి.

16. **ఫాలో-అప్ స్టోరీస్:** ప్రచురించిన వార్తకు అధికారులు స్పందిస్తే 'విజయం' వార్త రాయాలి.

17. **కార్డ్ గడువు ముగింపు:** ప్రతీ ఏటా ఐడి కార్డును ఉచితంగా రెన్యూవల్ చేసుకోవాలి.

18. **కార్డ్ పోయినట్లయితే:** ప్రెస్ ఐడి కార్డ్ పోతే పోలీస్ స్టేషన్‌లో ఎఫ్ఐఆర్ చేసి సొసైటీకి తెలపాలి.

19. **నిరంతర విద్యాభ్యాసం:** కొత్త చట్టాలు, డిజిటల్ టెక్నాలజీలపై నిత్యం అవగాహన పెంచుకోవాలి.

20. **రైట్స్ మీడియా ప్రమాణ స్వీకారం:** *"సత్యానికి శక్తినివ్వడం - హక్కులను పరిరక్షించడం"* అనే సిద్ధాంతానికి చివరి శ్వాస వరకు కట్టుబడి ఉంటానని ప్రతీ వాలంటీర్ విలేకరి ప్రమాణం చేయాలి.

21. **ఆన్‌లైన్ ఫారమ్ నింపేటప్పుడు జాగ్రత్త:** పేరు, తండ్రి పేరు, చిరునామా స్పెల్లింగ్స్ ఆధార్ ప్రకారమే ఉండాలి.

22. **ఫోటో సైజు పరిమితి:** అప్‌లోడ్ చేసే పాస్‌పోర్ట్ ఫోటో 1MB లోపు ఉండాలి.

23. **ఇమెయిల్ ఐడి తప్పనిసరి:** సొసైటీ కమ్యూనికేషన్స్ కొరకు వ్యక్తిగత ఇమెయిల్ ఐడి ఉండాలి.

24. **వాట్సాప్ నంబర్ అనుసంధానం:** నిత్యం అందుబాటులో ఉండే వాట్సాప్ నంబర్ ఇవ్వాలి.

25. **విద్యా అర్హతల ధృవీకరణ:** ఒరిజినల్ సర్టిఫికెట్లను స్కాన్ చేసి అప్‌లోడ్ చేయాలి.

26. **బ్యాక్‌గ్రౌండ్ వెరిఫికేషన్:** ఎడిటోరియల్ టీమ్ స్థానికంగా విలేకరి ప్రవర్తనను రహస్యంగా తనిఖీ చేస్తుంది.

27. **ఇంటర్వ్యూ/పరీక్ష విధానం:** గూగుల్ మీట్ లేదా ఫోన్ ద్వారా ఆన్‌లైన్ ఇంటర్వ్యూ లేదా ప్రత్యక్షంగా ఇంటర్యూ లేదా వ్రాత పరీక్ష ఉంటుంది.

28. **నియామక పత్రం (Appointment Letter):** ఎంపికైన వారికి డిజిటల్ అపాయింట్‌మెంట్ లెటర్ ఇస్తారు.

29. **ప్రొబేషనరీ ఐడి కార్డ్:** మొదటి 3 నెలలు 'Volunteer Probationer Journalist'' కార్డ్ ఇస్తారు.

30. **కనీస వార్తా సమర్పణ:** ప్రొబేషన్‌లో వారానికి కనీసం 1 పరిశీలనాత్మక వార్త పంపాలి.

31. **శిక్షణా తరగతుల హాజరు:** 80% వర్క్‌షాప్ అటెండెన్స్ ఉంటేనే రెగ్యులర్ కార్డ్ వస్తుంది.

32. **ఐడి కార్డ్ హోలోగ్రామ్:** ఒరిజినల్ ఐడి కార్డుపై సొసైటీ సెక్యూరిటీ క్యూఆర్ కోడ్ ఉంటుంది.

33. **క్యూఆర్ కోడ్ వెరిఫికేషన్:** ఐడి కార్డుపై ఉన్న క్యూఆర్ కోడ్ స్కాన్ చేస్తే/పోర్టల్‌లో యూజర్ ఐడి సెర్చ్ చేస్తే ప్రొఫైల్ కనిపిస్తుంది.

34. **కార్డ్ దుర్వినియోగం పై క్యూఆర్ రద్దు:** బ్లాక్ చేసిన విలేకరి క్యూఆర్ లేదా యూజర్ ఐడి సెర్చ్ చేస్తే 'INVALID' అని వస్తుంది.

35. **కార్డ్ ఫిజికల్ డెలివరీ:** పోస్ట్ లేదా కొరియర్ ద్వారా ఐడి కార్డ్ ఇంటికి వస్తుంది. లేదా నేరుగా ఆఫీస్ లో తీసుకోవాలి.

36. **రెన్యూవల్ అప్లికేషన్:** గడువు ముగియడానికి 15 రోజుల ముందే రెన్యూవల్ అప్లై చేయాలి.

37. **వార్తల నాణ్యతా విశ్లేషణ:** ఏడాదిలో పంపిన వార్తల క్వాలిటీ ఆధారంగా రెన్యూవల్ చేస్తారు.

38. **స్వచ్ఛంద రాజీనామా:** విలేకరి సొంతంగా తప్పుకోవాలనుకుంటే లెటర్ ద్వారా ఐడి కార్డ్ సొసైటీకి కొరియర్ చేయాలి. లేదా నేరుగా ఆఫీస్ లో అందజేయాలి.

39. **డిసిప్లినరీ కమిటీ:** ఫిర్యాదులు వస్తే 3 సభ్యుల విచారణ కమిటీ విచారిస్తుంది.

40. **కారణాలు తెలిపే నోటీసు (Show Cause):** ఐడి రద్దు చేసేముందు విలేకరికి వివరణ ఇచ్చే అవకాశం ఇస్తారు.
41. **సొసైటీ నిబంధనల మార్పులు:** ఎడిటోరియల్ బోర్డు మార్చే రూల్స్‌కు విలేకరులు కట్టుబడి ఉండాలి.

42. **జిల్లా కోఆర్డినేటర్ల పాత్ర:** జిల్లా ఇన్చార్జుల సూచనలను వాలంటీర్లు పాటించాలి.

43. **మండలాల కేటాయింపు:** విలేకరికి కేటాయించిన మండలం/పట్టణ పరిధిలోనే పనిచేయాలి.

44. **స్పెషల్ అసైన్‌మెంట్లు:** రాష్ట్ర స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్లకు ప్రత్యేక టీమ్‌లలో పనిచేయాలి.

45. **వాలంటీర్ జర్నలిజం అవార్డులు:** ఏటా ఉత్తమ సామాజిక వార్తలు రాసిన వారికి ప్రశంసా పత్రాలు ఇస్తారు.

46. **డిజిటల్ ప్రొఫైల్ పేజీ:** వెబ్‌సైట్‌లో ప్రతి విలేకరికి బై-లైన్ (By-line) ప్రొఫైల్ ఉంటుంది.

47. **ఐడి రద్దు సమాచారం:** రద్దు చేసిన విలేకరుల వివరాలను స్థానిక అధికారులకు లేదా DPRO/PRO లకు పంపుతాము.

48. **సొసైటీ హక్కుల రక్షణ:** సొసైటీ లోగో, పేరును అక్రమంగా వాడితే కాపీరైట్ మరియు ఫోర్జరీ కేసులు వేస్తాము.

49. **స్థానిక పత్రికలతో అనుసంధానం:** లోకల్ ప్రెస్ క్లబ్‌లలో హుందాగా ప్రవర్తించాలి.

50. **ఆన్‌లైన్ ఫారమ్‌లో నో-కాస్ట్ నిర్ధారణ:** ఏ రూపంలో రూపాయి ఇవ్వలేదని అప్లికేషన్‌లో టిక్ చేయాలి.

51. **విలేకరి డిక్లరేషన్ సంతకం:** ఎడిటోరియల్ నిబంధనలకు కట్టుబడి ఉంటానని డిజిటల్ సంతకం చేయాలి.

52. **ఐడి కార్డ్ ఫోటో రెస్పాన్సిబిలిటీ:** తెలుపు బ్యాక్‌గ్రౌండ్‌తో ఉన్న క్లియర్ ఫోటో ఇవ్వాలి.

53. **బ్లడ్ గ్రూప్ నమోదు:** ప్రమాద సమయాల్లో సాయపడేలా ఐడి కార్డుపై బ్లడ్ గ్రూప్ ముద్రిస్తారు.

54. **అత్యవసర కాంటాక్ట్ నంబరు:** ఐడి కార్డు వెనుక కుటుంబ సభ్యుల ఫోన్ నంబరు ఉంటుంది.

55. **డిజిటల్ ఐడి కార్డ్ యాక్సెస్:** మొబైల్ యాప్ లేదా లాగిన్‌లో డిజిటల్ కార్డ్ చూసుకోవచ్చు.

56. **రెగ్యులర్ రిపోర్టర్ ప్రమోషన్:** ప్రొబేషన్ ముగిశాక 'Volunteer Reporter/ Volunteer Journalist' కార్డ్ ఇస్తారు.

57. **సీనియర్ రిపోర్టర్ ప్రమోషన్:** 2 ఏళ్లు పూర్తి చేసుకున్న వారికి 'Senior Volunteer Reporter' ఇస్తారు.

58. **జిల్లా బ్యూరో ఇన్చార్జ్ నియామకం:** అనుభవం ఉన్న వారికి ఉచితంగా జిల్లా ఇన్చార్జ్ బాధ్యతలు ఇస్తారు.

59. **ఐడి కార్డ్ ట్యాంపరింగ్ నేరం:** కార్డుపై వివరాలు స్వయంగా దిద్దడం లేదా మార్చడం తీవ్ర నేరం.

60. **కార్డ్ హ్యాండోవర్ రసీదు:** పాత కార్డ్ ఇచ్చి కొత్త కార్డ్ తీసుకునే విధానం ఉంటుంది.

61. **నెలకు కనీస వార్తల కోటా:** నెలకు కనీసం 4 నాణ్యమైన పరిశీలనాత్మక వార్తలు వేయాలి.

62. **వర్క్‌షాప్ సర్టిఫికెట్ జారీ:** శిక్షణ పూర్తి చేసుకున్న వారికి 'Volunteer Journalist Certificate' ఇస్తారు.

63. **సొసైటీ వార్షిక సమావేశం:** ఏటా నిర్వహించే వాలంటీర్ జర్నలిస్టుల జనరల్ మీటింగ్‌కు రావాలి.

64. **ఎడిటోరియల్ టీమ్ ఫీడ్‌బ్యాక్:** వార్తలపై సబ్-ఎడిటర్లు ఇచ్చే కరెక్షన్లను స్వీకరించాలి.

65. **రిపోర్టర్ లాగిన్ భద్రత:** పోర్టల్ లాగిన్ ఐడి, పాస్‌వర్డ్‌లు సేఫ్‌గా ఉంచుకోవాలి.

66. **వార్తల ఆటో-సేవ్:** పోర్టల్ డ్యాష్‌బోర్డ్‌లో రాసే వార్తలు ఆటో డ్రాఫ్ట్ అవుతాయి.

67. **ఐడి కార్డ్ టాగ్ కలర్ కోడింగ్:** ప్రొబేషనర్లు, రెగ్యులర్ రిపోర్టర్లకు వేర్వేరు టాగ్ కలర్స్ ఉంటాయి.

68. **పోలీస్ వెరిఫికేషన్ ప్రక్రియ:** అవసరమైతే స్థానిక పోలీస్ స్టేషన్ ద్వారా క్యారెక్టర్ చెక్ చేస్తాము.

69. **తప్పుడు సర్టిఫికెట్ల రద్దు:** దరఖాస్తులో ఫేక్ సర్టిఫికెట్లు పెడితే తక్షణమే క్రిమినల్ కేస్ వేస్తాము.

70. **ఉచిత ప్రెస్ స్టిక్కర్ జారీ:** నిబంధనలకు కట్టుబడిన వారికి బైక్ ప్రెస్ స్టిక్కర్ డిజైన్ పంపుతాము.

71. **ప్రెస్ స్టిక్కర్ వాడకం నియమాలు:** వాహనాన్ని ఇతరులకు ఇచ్చినప్పుడు ప్రెస్ స్టిక్కర్ కవర్ చేయాలి.

72. **సొసైటీ రికగ్నిషన్ లభించడం:** మంచి వార్తలు రాసే విలేకరులకు ప్రశంసా లేఖలు ఇస్తాము.

73. **మండల బ్యూరో కోఆర్డినేషన్:** మండలంలోని ఇతర గ్రామాల వాలంటీర్లతో కలసి పనిచేయాలి.

74. **ఎడిటోరియల్ హెల్ప్‌లైన్ డెస్క్:** వార్తల సందేహాలకు ఎడిటోరియల్ డెస్క్ వాట్సాప్ వాడాలి.

75. **వార్తల నోటిఫికేషన్ల వ్యవస్థ:** వార్త పబ్లిష్ అవ్వగానే రిపోర్టర్ లాగిన్ లో ఆటో అప్డేట్ వెళ్తుంది.

76. **సోషల్ మీడియా షేరింగ్:** ప్రచురితమైన వార్త లింక్‌ను స్థానిక గ్రూపుల్లో షేర్ చేయాలి.

77. **బాధితుల ఫీడ్‌బ్యాక్ స్వీకరణ:** వార్త వల్ల న్యాయం జరిగిన బాధితుల బైట్ ప్రచురించాలి.

78. **సొసైటీ బైలాస్ ఆమోదం:** రిజిస్టర్డ్ సొసైటీ బైలాలకు ప్రతి సభ్యుడు/జర్నలిస్ట్ లోబడి ఉండాలి.

79. **లంచ రహిత వాలంటీర్ల నెట్‌వర్క్:** తెలంగాణ/ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో అతిపెద్ద ఉచిత జర్నలిస్టుల టీమ్‌గా మారడం.

80. **పౌర హక్కుల డిజిటల్ సైన్యం:** ప్రతి గ్రామంలో నిజాయితీ గల పౌర విలేకరిని తయారు చేయడం.

81. **ఆర్టీఐ క్లబ్‌ల ఏర్పాటు:** గ్రామాల్లో పౌరులతో ఆర్టీఐ క్లబ్‌లు నడపడం.

82. **ఉచిత లీగల్ ఎయిడ్ క్యాంపులు:** గ్రామాల్లో లీగల్ సెల్ ద్వారా న్యాయ అవగాహన సభలు పెట్టడం.

83. **వార్తల విశ్వసనీయత నిలబెట్టడం:** www.rightsmedia.in అంటే నిజానికి మారుపేరుగా మార్చడం.

84. **వృత్తిపరమైన ఎదుగుదల:** శిక్షణ ద్వారా విలేకరుల రచన నైపుణ్యాలు పెంచడం.

85. **జర్నలిజం ఎథిక్స్ ప్రచారం:** కమర్షియల్ మీడియాకు భిన్నంగా నైతిక జర్నలిజం చూపించడం.

86. **ప్రజా సమస్యల పరిష్కార వేదిక:** వార్త రాయడం మాత్రమే కాదు సమస్య తీరే వరకు పోరాడటం.

87. **సొసైటీ ప్రసిద్ధ ప్రచురణలు:** ఏటా "వాలంటీర్ జర్నలిజం సాధించిన విజయాలు" బుక్ వేయడం.

88. **డిజిటల్ మీడియా విప్లవం:** అక్షరం ద్వారా సమాజంలో పారదర్శకత తేవడం.

*రచయిత: శ్రీ తాళ్ళపల్లి తిరుపతి - ఫౌండర్ ప్రెసిడెంట్ | ప్రచురణ & కాపీరైట్స్: రైట్స్ మీడియా సొసైటీ(రి.నెం. 269/2026)

89. **నిరుపేదల కంటంటినీరు తుడవడం:** నిరుపేదలకు ఉచిత మీడియా, లీగల్ సపోర్ట్ ఇవ్వడం.

90. **రైట్స్ మీడియా కుటుంబ బంధం:** వాలంటీర్ విలేకరులందరినీ ఒకే కుటుంబంగా భావించడం.

91. **సత్య శోధన నిరంతర ప్రయాణం:** ఎన్ని అడ్డంకులు వచ్చినా నిజం వైపే నిలబడడం.

92. **అవినీతి రహిత పాలన డిమాండ్:** సమాజంలో లంచగొండితనాన్ని అక్షరాలతో తరిమికొట్టడం.

93. **పౌర హక్కుల జెండా ఎగరవేయడం:** రాజ్యాంగం ఇచ్చిన స్వేచ్ఛను ప్రజలకు అందించడం.

94. **విలేకరుల ఆత్మగౌరవం:** యాడ్స్ అడగకుండా తలనెత్తి గర్వంగా తిరిగే జర్నలిజం చేయడం.

95. **ప్రజాస్వామ్య నాల్గవ స్తంభం బలోపేతం:** మీడియా వ్యవస్థలో నిజాయితీని పునర్నిర్మించడం.

96. **సొసైటీ కార్యనిర్వాహక బోర్డు:** ఎడిటోరియల్ బోర్డు నిర్ణయాలకు కట్టుబడి పనిచేయడం.

97. **వాలంటీర్ జర్నలిస్ట్ ప్రతిజ్ఞ:** స్వార్థం లేకుండా, లాభాపేక్ష లేకుండా సమాజ హితానికే పనిచేస్తానని ప్రమాణం చేయడం.

98. **నైతిక అక్షర సేద్యం:** సమాజంలో ధర్మాన్ని, న్యాయాన్ని కాపాడేలా రచనలు చేయడం.

99. **రైట్స్ మీడియా సేవ నినాదం:** *"సత్యానికి శక్తినివ్వడం - హక్కులను పరిరక్షించడం" రైట్స్ మీడియా జర్నలిజం!"*

100. **సంపూర్ణ మాస్టర్ ఫీల్డ్ మ్యాన్యువల్ ముగింపు:** ఈ 1000 సూత్రాలను నిత్యం పాటిస్తూ, సమాజ శ్రేయస్సే ధ్యేయంగా రైట్స్ మీడియా వాలంటీర్ జర్నలిస్టుగా విశిష్ట సేవలందించడం.

రచయిత
– శ్రీ తాళ్ళపల్లి తిరుపతి,
ఫౌండర్ ప్రెసిడెంట్, రైట్స్ మీడియా సొసైటీ.
(రిజిస్ట్రేషన్ నంబరు: 269/2026, తెలంగాణ ప్రభుత్వం)